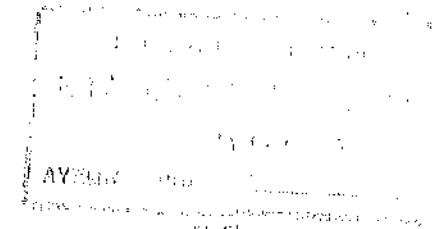

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. — ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΚΚΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΤΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

1890

- "Εν καιρίον κτύπημα σελ. 609.
- "Ο ύπνός τής Εκκλησίας άγιών σελ. 610.
- "Ευαγγέλια καί Παρθενωγενεϊόν υπό Κ. Διαλεισμά σελ. 613.
- "Ανάγκη αυχενής ύπομνήσεως σελ. 623.
- "Αρνίον άποπλανηθέν καί έπιστρέφον εϊς την ποιμήνην του υπό Γεωρ. Σ. Μακροή σελ. 636, 652, 671.
- Οί κ. κ. Τυπάλδος, Καρκαπάρος, Παπαμικελόπουλος καί Τζάνες διακερήμενοι περί του άρχηγού τής Εκκλησίας σελ. 638.
- "Ριζόμενος σχολή σελ. 641.
- "Η σημασία τής Κυριακής υπό Διομήδους Κυριακού σελ. 643.
- Γνώθι Σαυτόν σελ. 653.
- Προσευχή έν Παρθενωγενεϊώ σελ. 654.
- Προτιμότεροι δένα πέντε κήρυκες του Θεού λόγον, ή νασι ένός έκαστου ένός υπό Ν. κ. σελ. 655.
- Συμπληρώσατε την Θεολογικήν Σχολήν σ. 670.
- Μία ήμιλία έν Τεργέστη υπό Θ. Κόντη σ. 682.
- "Απάντησις εϊς την λατινικήν "Ανατολήν" την έν Σύμφω έλληνιστι έκδομένην" ανταπόκρισις έν Πετροπόλεως υπό Κ. σελ. 684.
- Πώς έργάζονται οί "Ιησοῦται έν Σύμφω καί Αγύπτω υπό Ν. Κ. Μανάρου σελ. 690.
- "Ηθικά παραγγέλματα υπό Θ. Κόντη σ. 703.

Δ'. ΛΟΓΟΙ

- Λόγος τής εορτής υπό Φ. Παπαδοπούλου σ. 387.
- Λόγος Άλληρος άρχιεπισκόπου έν Μόσχαι σ. 413.
- Λόγος περί Θείας Προνοίας υπό "Ιγν. Μανγκάκη σελ. 456.
- Λόγος Μητροπολίτου "Αθηνών ένάπιον τής Συνελεύσεως των υπό αυτόν κληρικόν σελ. 481.
- Λόγος έκφωνηθείς έν τή Αγία Ελεήνη τή εορτή των Αγίων Αποστόλων επί τή έπετειώ του Συλλόγου υπό Φ. Παπαδοπούλου σελ. 658.

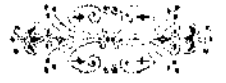
Ε'. ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- Προς ένα φίλον υπό Θεοδ. Διαμαλι Ιατρού σελ. 371.
- Οί καλοί καί οί κακοί υπό Ν. Καλλονά σ. 376.
- Το καταρτίμιον του άμαρτωλού υπό Κ. Διαλεισμά σελ. 377.
- Ποίημα υπό Καλυψοδς Παρρη σελ. 392.
- Το σπουδαϊόν έργον υπό Κ. Διαλεισμά σ. 399.
- Προς την Παναγίαν υπό Α. Παράσχου σ. 411.
- Δός ποίημα υπό Α. Παράσχου σελ. 418.
- "Όπου ή πλοῦτος φέρει θάνατον καί ή πτωχία ζοήν υπό Σαπφούς Λεοντιάδος σελ. 422.
- "Ο Φαίνεξ του Μεσολογγίου υπό Α. Παράσχου σελ. 435.
- Ζήτησις καί κτήσις φωτός υπό Κ. Διαλεισμά σελ. 455.
- "Ο Θεός του Ν. Ροΐδου κατά Λαμαρτένον σ. 447.
- "Ο Θεός καί τή μεγαλειόν του άνθρώπου υπό Ν. Καλλονά σελ. 454.

- Εϊς τή Εδωγγέλιον τής Γ'. Κυριακής υπό Κ. Διαλεισμά σελ. 459.
- "Υπακοή ποίημα υπό Κ. Διαλεισμά σ. 479.
- Παρηγορητικόν υπό Ζ. Τρ. σελ. 487.
- "Η ανάγκη τής Θείας βοήθειας υπό Σαπφούς Λεοντιάδος σελ. 500.
- Εϊς τή Εδωγγέλιον του Τελώνου σελ. 511.
- Εϊς τή Εδωγγέλιον του Ασώτου σελ. 514.
- "Αθανασία υπό Α. Ρ. Ραγκαβή σελ. 521.
- Στίχοι μητρος εϊς λείκωμα φιλικότης θυγατρός σελ. 527.
- "Η τελευταία ήμερα τής Κρίσεως υπό Κ. Διαλεισμά σελ. 528.
- "Ο άληθής Χριστιανός υπό Σαπφούς Λεοντιάδος σελ. 534.
- Εϊς τήν Χριστήν υπό Καλυψοδς Παρρη σ. 542.
- Εϊς τήν "Εσταυρωμένην υπό Κ. Διαλεισμά σελ. 570.
- Προς τήν Θεόν υπό Βεν. Άβραμοπούλου σ. 604.
- "Ο Χρόνος σελ. 607.
- Πώς θέλωμεν τήν κλήρον σελ. 619.
- "Η χαρά του κατοικεί υπό Κ. Διαλεισμά σ. 680.
- Φόβος καί άσφοβία υπό Κ. Διαλεισμά σ. 696.

ΣΤ'. ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ

- Γνωστοποιήσεις σελ. 336, 352, 368, 384, 400, 479.
- Δελτίον Βιβλιοθήκης τής "Αναπλάσεως" σελ. 336, 352, 367, 384, 400, 417, 479, 512, 560, 606, 672, 688, 704.
- Άλληλογραφία σελ. 336, 352, 368, 384, 400, 416, 432, 448, 464, 480, 496, 512, 528, 544, 560, 576.
- Ταμείον "δ' Απóstολος Παύλος" σελ. 351, 367, 384, 496, 512, 528, 576, 610.
- Εδωγγέται τής "Αναπλάσεως" σελ. 412.
- Ιαρενι έν τής "Αναπλάσεως" σελ. 427, 447, 464, 479, 544, 560, 624, 656, 672.
- "Εγκόλιος Ταμιών σελ. 432.
- Πληροσφορταί σελ. 464.
- Νέον Συμβούλιον τής "Αναπλάσεως" σ. 496.
- Γ'. Γενική Συνέλευσις του Συλλόγου τής "Αναπλάσεως" καί λόγος του προέδρου Α. Ρ. Ραγκαβή, σελ. 497.
- "Η ένθεσις του γραμματέως Κ. Διαλεισμά σ. 499.
- "Η ένκαθίστησις των νέων Άρχόν του Συλλόγου σελ. 503.
- Καταστατικόν του Συλλόγου τής "Αναπλάσεως" σελ. 504.
- Βιβλίον τιμής περί τας Α. Α. Υ. Τ. τοϊς προστάταις του ταμείου του Αποστόλου Παύλου" σελ. 544.
- "Εν βιβλίον διαρεάν σελ. 576.
- Εδωχωτήριον σελ. 576.
- Ταμείον τής "Αναπλάσεως" σελ. 576.
- Κανονισμός των συνεδριών του Συλλόγου σ. 687.
- Έκφρασις σύχαριστίας σελ. 704.

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν φρ. χρυσῶ 10.
διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δραχμαὶ 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος τοῦ Συλλόγου
ἀρωγὸν ἀνευ ἐτέρας ὑποχρεώσεως.

Τὸ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ τοῦ Συλλόγου εἶνε ἐν τῇ συνοικίᾳ
Πλάκας ἀρ. 5. παραπέμπεται τῇ Δημοτικῇ
Σχολῇ τῇ ἐν τῇ ὁδῷ Ἀδριανοῦ.
Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΦΥΛΑΧΟΝ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1889.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Σκελετοσύνη Ψυχολογικαὶ Μελέται (Ε'). Ψυχολογία φυσιολογική, φυσιολογία τῆς πνευματικῆς σχολῆς. — Μ. Γ. Γαλανοῦ Ἡ εὐδαιμονία ἀθροίζεται εἰς τοὺς νικῶντας. — Νηδ. Ὁ Γερμανικὸς τύπος περὶ τῆς «Ἐναπλάσεως». — Ἡλία Μαιμαριδῆ Πότε ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον ἀνθρώπινον ζῷον ἐπὶ τῆς γῆς; — Μ. Γ. Γαλανοῦ Ἡ ἐλεημοσύνη. — Ἀλήθεια. — Ὁ ἐξηγητὴς τῶν Ἀγίων Γραφῶν. — Βιβλιοθήκη «Ἐναπλάσεως». — Ἀλληλογραφία.

Ι. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ε'.
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ
ΦΥΣΙΟΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
I

Ἐκ τῶν συναποτελουσῶν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστημῶν, ἡ φυσιολογία, διευθύνουσα τὰς ἐκζητήσεις αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀκριβώσεως τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ὅρισμοῦ τῶν διαφόρων ἀντὶ τὴν νόμων, στενῶς συνδέεται μετ' ἑαυτῶν ἐν γένει τῶν ἀνθρωπολογικῶν ζητημάτων. Τὰ ψυχικὰ γεγονότα ἀπορρέοντα ἐκ τῆς συνεργείας πνευματικῶν ἄμα καὶ σωματικῶν δυνάμεων, ὑπάρχοντα ὑπὸ μίαν μὲν ἐποψιν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐφαρμοζομένης ἐμπειρικῆς μεθόδου, ὑπὸ τὴν ἄλλην δὲ εἰς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ψυχολογικὰς μελέτας καὶ ἐπιστήμας, εὐθέως ἔχουσας στάδιον ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν πρὸς ἐκζητήσιν τῆς ἀληθείας μεθόδων. Ἡ ἐκ παραλήλου φυσιολογικῆ ἔμα καὶ φιλοσοφικῆ μελέτῃ δύναται νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸν καθο-

ρισμὸν τῶν ὀργανικῶν καὶ ὑπεροργανικῶν γεγονότων καὶ εἰς τὴν γνώσιν τῆς ἀληθείας, ἐφ' ὅσον ἡ ἀνθρώπινη διάνοια δύναται νὰ διεισδύσῃ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν αὐτῆς.

Ἡ πειραματικὴ μέθοδος, κατὰ τὸν Κλαύδιον Βερνάρδον, δύναται νὰ ἴῃ ὁδηγὸς ἡμῶν κατὰ τὴν μελέτην τῶν σωματικῶν καὶ ζωϊκῶν φαινομένων, ἀλλὰ τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα πρέπει πάντοτε νὰ προΐσταται καὶ ἐφορᾷ ἐπὶ πάσης ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ὡς ἐμπνέον καὶ ἐνισχόν τὰς νοητικὰς ἐνεργείας καὶ ὠθοῦν ἐπὶ τὰ πρόσω πρὸς λύσιν τῶν ἀνεξευκλήτων ζητημάτων. Ἡ φυσιολογία ἔστω ἐλευθέρη πρὸς ἐξέτασιν πάσης τῶν αἰσθητηρίων καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐνεργείας ὡς καὶ πάσης λειτουργίας τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης, κατὰ τὴν προπαρασκευῆν καὶ διαμόρφωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν βίου καὶ τῆς ἐκδηλώσεως καὶ ἐξωτερικεύσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπερβαίνει τὰ ὅρια καὶ ἀθετεῖ τοὺς νόμους τῆς λογικότητος ἀξιοῦσα νὰ ἐπιβέλλῃ ὡς ὄρον τῶν ἐκζητήσεων τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος μόνον τὰ ὑπ' αὐτῆς ἀκριβοῦμενα διὰ τῆς πειραματικῆς μεθόδου. Τὸ ἐπίστητόν δὲν περιορίζεται εἰς τὰς πειραματικὰς ἐρεῦνας τοῦ ἀπτοῦ καὶ ὄρατοῦ κόσμου, καθόσον καὶ αἱ ἐνοράσεις τῆς διανοίας καὶ τοῦ αἰσθήματος καὶ αἱ κρίσεις τοῦ λόγου καὶ οἱ λογικοὶ συνδυασμοὶ καὶ ἀναλύσεις, εἶνε μέσα πρὸς διάγνωσιν τῶν πραγμάτων, ὅτε μάλιστα πρόκειται περὶ ὑποκειμένων ἐφ' ὧν ἡ πειραματικὴ μέθοδος εἶνε ἀνεφάρμοστος. «Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἶνε σύνολον ἐναρμονίου λειτουργίας τοῦ αἰσθήματος, τῆς διανοίας καὶ τῆς πείρας.» (Κλαύδιος

Βεργάδος. Science Experim: Σελ. 80. 81). Μόνοι οί έρευνηταί τῶν φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν, ὅσοι ἐπικαλοῦνται τὸ κύρος αὐτῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνατροπῆς θρησκευτικῶν δογμάτων καὶ πρὸς ἐπικρατέτησιν παραλόγων φιλοσοφικῶν ἀρχῶν, ἀξιοῦντες ὅτι πᾶσα ἀλήθεια ἐκπορεύεται ἀπὸ τῆς πειραματικῆς ἐκζητήσεως, ἀποκροῦνσι πᾶσαν πεποιθησὶν καὶ πᾶσαν βεβαιώσιν ἐκπηγάζουσιν ἀπὸ διάφορον πηγῆν.

II

Ἐπιχειρήσας ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν τὴν κατάστασιν εἰς ἣν διέκεινται αἱ ἱατρικαὶ ἐν γένει ἐπιστήμη, ἐφ' ὅσον συσχετίζονται πρὸς τὰ φιλοσοφικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα, εἶδει βεβαίως νὰ ἐκθέσῃ ἕκτενῶς καὶ μεθ' ἧλιγ τῆς ἀκριβοῦς καὶ τῆς ψυχολογικῆς φυσιολογίας, τὰς διαφορὰς τῶν φυσιολόγων δοξασίας καὶ συζητήσεως, πρὸ παντὸς δὲ ἄλλου τὴν ἀβεβαιότητα, τὸ σκότος καὶ τὴν ἀμάθειαν τῆς ἐπιστήμης περὶ τε τὴν ἐσωτερικὴν κατασκευὴν καὶ τὰς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου. Τριπλῆς δυστυχῶς ἄλλην ὁδὸν καὶ λαβὴν ὡς ὁδηγὸν τῆς συγγραφῆς τοῦ φανατικῶν τοῦ ὕλισμοῦ ὀπαδῶν, ἀνέπτυξε τὰς ἀρχὰς καὶ δοξασίας του παραστήσας ἀντὶς ὡς τὴν σύνοψιν καὶ ἐρημιαν τῶν «ἐπικρατουσῶν σήμερον ἰδεῶν.»

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας τοῦ Jules Soury, ὁποῦδήποτε καὶ ἂν στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ διεσπύσωμεν διὰ τῆς διανοίας οὐδὲν ἄλλο βλέπομεν εἰμὴ σύνθεσιν καὶ κίνησιν μορίων καὶ κυττάρων τῆς ὕλης ἀπείρως μὲν μεταμορφουμένων, συμφώνως πρὸς μοιραίους καὶ ἀπαράβατους τῆς φύσεως νόμους, παραγόντων δὲ μηχανικῶς πάντα τὰ σώματα καὶ τὰς μεταβολὰς αὐτῶν ὡς καὶ πάντα τὰ ἀνθρωπολογικὰ φαινόμενα καὶ γεγονότα. Ἡ ζωὴ, ἡ αἴσθησις, ἡ νόησις, ἡ βούλησις, ἡ φαντασία, ἡ ἰδέα τοῦ καθήκοντος ὡς καὶ πᾶσαι αἱ πράξεις καὶ ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργότητος, παράγονται, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Jules Soury, ἐξ ἐνὸς μοναδικοῦ γεγονότος, ἐκ τῶν μηχανικῶν τῆς ὕλης δυνάμεων καὶ αὐτομάτων μεταμορφώσεων. Καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐν γένει, καὶ ἡ βιολογία, καὶ ἡ ἠθικὴ, καὶ πᾶσαι αἱ περὶ δικαίου καὶ θεοντολογίας ἐκζητήσεις, καὶ ἡ ποιήσις, καὶ τὸ ἰδεώδες τῆς τέχνης, δέον νὰ περιστρέφονται περὶ τὴν μελέτην

τῶν κινήσεων τῆς ὕλης ἐξ ἧν ἐκπορεύονται πάντα τὰ πνευματικὰ φαινόμενα μιᾶς μόνης ὑπαρχούσης ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς ἐπιστήμης, τῆς γενικῆς μηχανικῆς. (94. 95).

Τὰς ἀρχὰς καὶ δοξασίας ταύτας πρὸςβέβωον καὶ ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» προέβη, μετὰ τὴν ἀντιγραφὴν χωρίων τινῶν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Jules Soury, εἰς τὴν διαφύτισιν καὶ ἀποσάφισιν αὐτῶν διαλευκαίνων τὰς διδασκαλίας διὰ τῆς ἀναλύσεως, ὑποδεικνύων δι' ἐξομοιώσεων καὶ γραμμικῶν σχημάτων τὰς μηχανικὰς διετυπώσεις τῶν πνευματικῶν γεγονότων, ἐπικαλούμενος δὲ εἰς τὰς λεπτομερείας καὶ τὰς γνώμας ἄλλων ὕλιστῶν.

Ἐξομοιωθῆσαν αἱ πνευματικαὶ ἡμῶν ἐνεργεαὶ μὲ τὰς μελωδίας τοῦ κλειδοκινεβάλλου, τοῦτου μὲν παριστάνοντος τὸν ἐγκέφαλον τοῦ δὲ διετυπώνοντος καὶ παιζόντος μουσικῶν τοῦ νοῦν καὶ βουλευόμενον πνεῦμα. Ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» ἀποδέχεται τὴν ἐξομοίωσιν ἄλλὰ παραγκωνίζει τὸν μουσικόν, διότι, κατὰ τὸ ὕλιστικὸν σύστημα, τὰ νεῦρα καὶ τὰ γέγγλια καὶ τὰ κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου παράγουσι τὰς ἰδέας, τὰς κρίσεις, τὰς βουλεύσεις καὶ πᾶσας τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας διὰ τῶν ἰδίων κινήσεων καὶ μεταβολῶν παραγομένων ἐξ ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν ἐρεθισμῶν, ἄλλὰ σωματικῶν πάντοτε καὶ μηχανικῶν, διότι οὐδὲμία δύναμις ὑπάρχει ἐκτὸς τῆς ὕλης οὐδὲν δὲ ἴδιον καὶ ἀσώματον ἦν. Καὶ τὸ δὴ ἐκαίσιον καὶ παράδειγμα καὶ πάντα τοὺς νόμους τῆς μηχανικῆς παραβιάζον καὶ κατὰ πάντων τῶν νόμων τοῦ ἀπτοῦ καὶ ὁρατοῦ κόσμου ἀντιστρατευόμενον, τὰ μόρια ταῦτα τὰ ἐρεθιζόμενα καὶ τὰ χοροπηθοῦντα κύτταρα τὰ παράγοντα ἰδέας καὶ ἀποφάσεις ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος, ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἐπὶ ἀσάτων καὶ ὄλων ἀνυπάρχοντων ἀντικειμένων. Οὕτω λ. χ. τὴν στιγμὴν ταύτην χαράσσω ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ σημεῖα ταῦτα πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν ἰδεῶν μου, ἔχω ἐνώπιόν μου τὴν διάνοιαν καὶ τὴν συνείδησιν καὶ τὴν κρίσιν σου τοῦ ἀναγινώσκοντος καὶ προβλέπω καὶ προγνωρίζω τὰς ἐντυπώσεις σου καὶ προσπαθῶ ν' ἀποτρέψω πᾶσαν ἀμφισβολίαν ἥτις δύναται νὰ ἐρεθῆ εἰς τὸν νοῦν σου μετὰ μίαν ἐβδομάδα, μετὰ ἓνα μῆνα ἢ καὶ μετὰ πολλὰ ἔτη. ὅτε θὰ ἔχῃς

πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου τὰ ψηφία ταῦτα. Ἐπιθυμῶμεν τὸρα νὰ μάθῃς πόθεν ἐκπηγάζουσι πᾶσαι αἱ σκέψεις καὶ αἱ κρίσεις καὶ αἱ προγνώσεις μου καὶ αἱ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπενεργεαὶ μου ἐπὶ τῶν σῶν πεποιθήσεων καὶ ἐπὶ τῆς σῆς συνειδήσεως; Μηχανικὴ καὶ ἀσυνείδητος καὶ τυφλὴ τῶν μορίων τοῦ ἐγκεφάλου μου δόνησις καὶ ἐρεθισμὸς τῶν κυττάρων τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης, παραχθῆεις ἀπὸ τῆς θερμότητος ἢ ἀπὸ τοῦ ψύχους ἢ ἀπὸ τὰ μόρια τῶν γεωμετρίων τὰ ὁποῖα χθὲς ἔφαγον, ἰδοὺ ἡ πηγὴ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν πεποιθήσεων καὶ τῶν πνευματικῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐμῆς προσωπικότητος, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς προτεινομένης ἡμῖν θεωρίας. Καὶ σκέψθητι, ἀναγνώστα, ἐπὶ ἄλλου τινὸς παραδοξότερον τῆς ὕλιστικῆς δοξασίας δόγματος. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν μεγάλων τοῦ ὕλισμοῦ διδασκάλων, τοῦ Μολεσούθ καὶ τοῦ Βίχνερ, αἱ ἰδέαι καὶ αἱ πεποιθήσεις μας ἤσθηται κυρίως ἐκ τοῦ εἶδους τῶν εἰσαγομένων εἰς τὸν στόμαχον βρωμάτων, ἄλλων μὲν ἐρεθισμῶν προκαλούντων εἰς τὸν ἐγκέφαλον τὰ μόρια τοῦ ἄρτου ἄλλων δὲ τοῦ κρέατος ἄλλων τῶν ἰχθύων καὶ ἄλλων τῶν ἐρεθισμῶν. Καὶ ὅμως πρὸς τριακονταετίας μεταβάλλω διαίταν φαγητοῦ, ζῶ εἰς διάφορα κλίματα, καὶ τὸρα μὲν ὑγιὲς τὸ σῶμα ἄλλοτε δὲ πάσχον καὶ εἰς πολλὰς ὑποβαλλόμενος σωματικὰς ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς, τὰ δὲ κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν τὴν αὐτὴν πάντοτε παράγουσι σειρὰν ἰδεῶν, τὰς αὐτὰς πεποιθήσεις τὴν αὐτὴν κρίσιν περὶ τῆς πλάνης καὶ ἀθλιότητος τῶν ὕλιστικῶν δοξασιῶν καὶ τὸν αὐτὸν πάντοτε παράγουσιν ἐν ἐμοὶ πνευματικὸν κόσμον!

Ἀλλὰ τίς εἶνε ὁ νέος οὗτος προφήτης τὸν ὁποῖον μᾶς συνιστᾷ ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων», τίς ὁ Jules Soury καὶ τί λέγουσι περὶ τῶν διδασκαλιῶν αὐτοῦ οἱ μεγάλοι ἐρημιεῦνται τῶν φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν καὶ τίνες οἱ προτεινόμενοι λόγοι πρὸς ἀποδοχὴν τῶν διδασκασιῶν παραδοξολογῶν; Μάτην θὰ ἐκζητήσῃτε τὰς ἐπὶ τούτων πληροφορίας ἀπὸ τὸν συγγραφεὴ τῶν «Ψυχώσεων», μάτην θὰ ζητήσῃτε εἰς τὴν συγγραφὴν ταύτην τὰς γνώμας καὶ δοξασίας τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς φυσιολογικῆς ἐπιστήμης, μάτην θὰ ἐκζητήσῃτε τοὺς λόγους πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀλη-

θείας τῶν προτεινομένων παραδοξολογιῶν. Αἱ γνώμαί τοῦ Jules Soury εἶνε αἱ σήμερον ἐπικρατοῦσαι. Ἡ βεβαίως αὐτὴ ἀντὶ πάσης πληροφορίας, ἀντὶ πάσης ἀσθεντίας, ἀντὶ πάσης ἀποδείξεως. Εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν «Ψυχώσεων» ἀπαντῶμεν ἕκτενῶς τοῦ Lochet σκέψεις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς φρενοβλαβείας τοῦ Σωκράτους, καὶ μακρὰς σελίδας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐκπορεύσεως τῆς μεγαλοφυΐας ἀπὸ τῆν αὐτὴν πηγῆν τῶν ψυχωπαθειῶν, καὶ λεπτεπιλέκτους κανόνας τῶν νόμων τῆς Ἰταλίας ὕλιστῶν ποιητικολόγων προκαλούντων τὴν ἀλαργίαν τῶν νομομαθῶν, ἀλλ' οὐδὲμίαν δικαιολογίαν καὶ ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἰσότητος τοῦ συστήματος τοῦ ἀποτελούντος τὴν βίβσιν τῆς πανεπιστήμοις μηχανικῆς καὶ τὸν ἄξονα περὶ ὃν περιστρέφεται ἕκαστα ἡ τῶν «Ψυχώσεων» συγγραφὴ!

Ἐπικρατοῦσαι σήμερον ἰδέαι, — σήμερον αἱ πρόδοχοι τῆς ἐπιστήμης, — χημικὰ καὶ φυσικῆς κειράματα, — ἀύτογενεσις καὶ ἐξελίξις καὶ αὐτόματος τῶν κυττάρων σὺνθεσις καὶ ἀλλήληπερίσσεις, ἰδοὺ φράσεις καὶ λέξεις διὰ τῶν ὁποίων οἱ ὕλοδοξοὶ περιστρέφονται τὴν γυμνότητα καὶ ἀλογίαν τῶν δοξασιῶν τῶν καὶ δι' ἧν παραπλανῶσι τὴν διάνοιαν τῶν ἀπλοστέρων καὶ ἀποξηραίνουσι τὴν καρδίαν τῆς νεότητος. Ἡ μακρὰ ἐξελέξις ἢ ἐπιχειροῦμεν ἐπὶ τῆς βεβαίωσεως τοῦ συγγραφέως τῶν «Ψυχώσεων», καθ' ἣν αἱ τοῦ Jules Soury δοξασίαι εἶνε αἱ σήμερον ἐπικρατοῦσαι πρὸς τοὺς φυσιολόγους, θὰ διαλευκάνη μὲν τὰ προκείμενα ζητήματα θὰ συνετίσῃ δὲ τοὺς ἀβασανίστους ἀναδεχομένους τοὺς λόγους τῶν βεβαιούντων ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἠκρίβωσε γεγονός τι ἢ ἀνεκάλυψεν ἀλήθειαν ἀντιστρατευομένην πρὸς τὴν φιλοσοφικὴν ἀλήθειαν ἣμα δὲ καὶ πρὸς τὸ χριστιανικὸν περὶ ψυχῆς δόγμα.

III

Καὶ πρὸ παντὸς ἄλλον ὕλιστῶν λέξεις περὶ τοῦ Jules Soury.

Ὁ Eugène Loudum εἰς τὸ σύγγραμμά του, «Les Decouve tes» κρίνει τὰς δοξασίας τοῦ Jules Soury ὡς ἀναξίως σπουδαίας συζητήσεως, φρονεῖ δὲ ὅτι ἀντὶ πάσης ἀνασκευῆς ἀρκεῖ νὰ γείνη μυσία τινῶν ἐκ τῶν παραδο-

ξολογιῶν του ὅπως γνωσθῆ ἡ λογικὴ ἢ ἐπιστατήσασα εἰς τὰς ἀλλοκότους συγγραφάς του. Ὁ Χριστὸς ἦτο φρενήρης. — Οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον ἀνεπτυγμένην τὴν βρασιν, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους τρεῖς μόνου διεκρίναν χόματα, τὸ ἐρυθροῦν, τὸ κυανοῦν καὶ τὸ λευκόν. — Τὸ ὑπάρχον εἶνε ἢ αὐταπάτη διότι οὔτε Θεὸς οὔτε φύσις ὑπάρχει. — Ὁνειρον οἰκτρόν, παραίσθησις ὀδυνηρῆ, ἰδοὺ τὸ ὑπάρχον. — Ἀρετὴ καὶ ἑλαττώματα! Καὶ τί ποτε σημαίνουσιν αἱ λέξεις αὐταῖ; Τὸ ἑλάττωμα εἶνε ἢ σικὰ τῆς ἀρετῆς. (Les Decouvrites σελ. 135, 316). Μετ' ἀνδρὸς ταῦτα γράψαντος ὁ Louvain δὲν προβαίνει εἰς συζήτησιν.

Μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὰς κρίσεις τοῦ Louvain καὶ παρατηρῶν ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» διεμόρφωσε τὰς πεποιθήσεις του, καὶ δὴ τὰς φυσιολογίας, διὰ τῶν δοξασιῶν τοῦ Jules Soury, παρεκάλεσα φίλον μου γάλλον ἐπιστήμονα διαμένοντα ἐν Παρισίοις νὰ μοὶ δώσῃ πληροφορίας περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς τοῦ ἀνδρὸς θέσεως, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς αὐθεντίας τῶν ἱατρικῶν γνωματεύσεών του. Ἴδου αἱ ληφθεῖσαι πληροφορίες.

Ὁ Jules Soury δὲν εἶνε ἱατρὸς οὐδὲ κατ' ἐπάγγελμα φυσιολόγος, ὡς ἐκ τούτου αἱ ἱατρικαὶ καὶ φυσιολογικαὶ δοξασίαι του οὐδεμίαν ἔχουσιν αὐθεντίαν. Ἔκαμιν ἀξιολόγους φιλολογικὰς σπουδὰς καὶ μετέφρασε διάφορα φιλοσοφικὰ συγγράμματα ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν εἰς τὴν γαλλικὴν. Ἐπιδοθεὶς εἰς ψυχολογικὰς μελέτας, ἠσπάρθη τὰς ὑλιστικὰς ἀρχὰς καὶ μετὰ πολλῆς δριμύτητος ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων, ἴσως δὲ εἰς τοῦτο ὀφείλεται καὶ ἡ ἐκλογὴ του εἰς καθηγητικὴν ἔδραν ἐν ἡ διδάσκει τὰ περὶ ψυχολογίας. Ἀπὸ τινος οὐδεις λόγος γίνεται περὶ τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον εἰς δὲ τὰς παραδόσεις του φοιτῶσι τρεῖς ἢ τέσσαρες μαθηταί.

IV

Εἰς τὰ προηγουμένα σπουδάσματα ἀκριβώσαντες τὴν θέσιν τῆς παθολογικῆς ψυχολογίας εἶδαμεν ὅτι τέσσαρες ἐκ τῶν πέντε σχολῶν τῶν ψυχιατρῶν ἀποκρούουσι τὰς ὑλιστικὰς δοξασίας, εἰς τὸ αὐτὸ δὲ καὶ περιφανέστερον συμπέρασμα θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ἢ φυσιολογικὴ ἐπιθεώρησις εἰς τὴν ὁποίαν ἤδη προβαί-

νομεν. Εἰς δύο κατηγορίας δυνάμεθα ν' ἀναγάγωμεν τοὺς περὶ τὸν ἄνθρωπον φυσιολογοῦντας ὡς πρὸς τὰς ψυχικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας. Οἱ μὲν τάσσονται εἰς τὴν πνευματικὴν σχολὴν ἀποδεχόμενοι ἀπολύτως τὸν σύνδετον τοῦ ἀνθρώπου καταρτισμὸν, οἱ δὲ εἰς τὴν πειραματικὴν περὶ ὧν θέλομεν διαλάβει εἰς τὴν ἐπομένην μελέτην. Καὶ τινὲς μὲν τῶν φυσιολόγων τῆς πνευματικῆς σχολῆς ἐκθέτουτες συνοπτικῶς τὰς ἀρχὰς των περὶ τῆς πνευματικῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς, ἀνομολογοῦσιν ὅτι πᾶσα περὶ τῶν νοητῶν καὶ ἠθικῶν γερωνύτων συζήτησις ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρραδιότητα τῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν, τοιοῦτοι εἶνε ὁ Φοδερὲ καὶ Μθελόν, ἄλλοι δὲ μὴ ἀρκεσθέντες εἰς τὴν γενικὴν καὶ ἀόριστον βεβαίωσιν τῶν πεποιθήσεών των ἐπεχείρησαν τὴν σύνταξιν καὶ δημοσίευσιν ἐιδικῶν ἐργῶν καὶ πονημάτων πρὸς ἐπιστημονικὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἄσωματου τῆς ψυχικῆς δυνάμεως καὶ πρὸς ἀναίρεσιν τῶν ὑλιστικῶν δοξασιῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν φυσιολογικῶν ἐκζητήσεων. Ὁ ἀναφέρω ἐνταῦθα τινὰς τῶν σπουδαιωτέρων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου συγγραφῶν.

I. O T Z E

Εἰς τὴν συγγραφέα τῶν «Ψυχώσεων» τὸν ἐπιχειρήσαντα νὰ τηρήσῃ ἐνήμερον τὴν πεφωτισμένην μερίδα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἐπὶ τῆς τελουμένης ἐν Ἑδρώπῃ κινήσεως περὶ τὴν μελέτην τῶν ψυχολογικῶν γεγονότων, ἀφιερῶσαντα δὲ ὅλοκληρον τοῦ ἔργου του τριῆμα εἰς τὴν ψυχολογικὴν φυσιολογίαν, ἃς μοὶ συγχωρηθῆ ἢ φράσις, δὲν ἐπετρέπετο ν' ἀποσιωπήσῃ τ' ὄνομα τοῦ καθηγητοῦ τῶν φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Μιδελβέργης καὶ ἐκτίκτου ἐξωτερικοῦ μέλους τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας. Τὸ περὶ «φυσιολογικῆς ψυχολογίας» σύγγραμμα τοῦ Lotze, εἶνε τὸ σπουδαιότερον ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου. Ἱατρὸς καὶ περὶ τὰ θρησκευτικὰ ἐλευθεροφρονῶν καί τινα τῶν δογμάτων τῆς θετικῆς θρησκείας ἀποκηρύσσων, ἔθετο καὶ συνεζήτησε τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχικῆς δυνάμεως διὰ συζητήσεως δὲ ὅλως ἀνατομικῆς καὶ φυσιολογικῆς καὶ μακρὰν παντὸς θρησκευτικοῦ ἢ μεταφυσικοῦ ἐπιχειρήματος ἀνέπτυξε τὰς ἐπομένως ἀρχὰς.

«Τὸ ἄσωματον καὶ πνευματικὸν τῆς ψυχικῆς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεως ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Ὁ πολὺς ἐνδουσιασμός ὅν ἐνέπνευσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν αἱ πρόοδοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὠθησαν πολλοὺς εἰς σπουδαίας ἀποπλανήσεις καὶ ἀνέπτυξαν τὴν τάσιν εἰς τινος τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἀποκηρύξεως πάσης ἄλλης ἀρχῆς πλὴν τῆς μηχανικῆς. Ἡ τακτικὴ τῶν ὑλιστῶν συνίσταται εἰς τὴν ὑπόδειξιν καὶ βεβαίωσιν πολλῶν σωματικῶν γεγονότων καὶ δυνάσεων τῶν νεύρων καὶ τῶν γαγγλιῶν συμβαδίζοντων μετὰ τινων ψυχικῶν ἐνεργειῶν, ἀλλὰ τὰ γεγονότα ταῦτα οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸ συζητούμενον ζήτημα περὶ τῆς οὐσίας τῆς ψυχικῆς δυνάμεως. Εἰς τὸν λέγοντά μοι ὅτι ἀτμοκίνητος μηχανὴ βαδίζει ἄνευ ὀδηγοῦ καὶ σκοπίμως πάντοτε ὅτε μὲν ἐπὶ τοῦ ἐνόου μέρους τῆς ὁδοῦ ὅτε δὲ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, ὅπως προλάβῃ ἐνδεχόμενον ἢ ἀπρόοπτον τινὰ παρουσιασθέντα κίνδυνον, ἐγὼ ἀπαντῶ ὅτι τοῦτο εἶνε ἀδύνατον διότι οὐδεμία μηχανὴ δύναται νὰ πληρώσῃ τὰς ἀπαιτήσεις ἐλευθέρας διανοίας καὶ βουλήσεως. Παρατηρῶν τὴν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπόρευσιν σειρᾶς γεγονότων καὶ φαινομένων διαφόρων φύσεως τῆς σωματικῆς καὶ μηχανικῆς, ἐξάγω τὸ συμπέρασμα τῆς ὑπέρξεως ἀρχῆς δυναμένης νὰ παραγάγῃ πνευματικὰ φαινόμενα καὶ γεγονότα, ἢ δὲ ἀρχὴ αὕτη εἶνε ἀναγκαίως πραγματικότης τῆς ἰδέας φύσεως καὶ οὐσίας τῶν παραγομένων.»

Ὁ Lotze παρακίμει μὲν τοὺς ἀναγνώστας ἐπὶ τινων ζητημάτων εἰς τὴν περιώνυμον αὐτοῦ συγγραφήν περὶ φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου πίνου σώματος δημοσιευθεῖσαν ἐν Λειψίᾳ τῷ ἔτει 1857, ἀλλὰ προβαίνει εἰς εἰδικὴν καὶ εὐρυτάτην συζήτησιν εἰς τὸ νέον αὐτοῦ σύγγραμμα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ φυσικῶς ἀδύνατου τῆς παραγωγῆς ψυχικῶν δυνάμεων ἀπὸ τῆς δυνάσεως τῶν νεύρων καὶ τῶν ἰσθῶν ἐξ ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν ἐρεθισμῶν.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ Lotze ἀνεχάτισεν ἐν Γερμανίᾳ τὸν ὑλιστικὸν φανατισμὸν ἐξ οὗ κατελήφθησαν τινὲς τῶν νέων ἱατρῶν, οἳ δὲ μεταφρασθέντες εἰς τὴν γαλλικὴν εἶνε εἰς χεῖρας πάντων τῶν ἐπιστημῶν. Καὶ ὅμως ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» τιμήσας τὰς φυσιολογικὰς συγγραφὰς τοῦ φιλολόγου Jules Soury διὰ τῆς μεταφράσεως πολλῶν χωρίων καὶ ἐπι-

καλούμενος πολλὰς τὴν αὐθεντίαν του ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων, δὲν ἠξίωσεν εἰδικῆς τινος μνείας τὸ κλασικώτερον καὶ γνωστότερον τῶν περὶ φυσιολογικῆς ψυχολογίας συγγραμμάτων, τὸ διεγείρει τὸν θαυμασμὸν παντὸς τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου.

Καὶ νῦν, ἀναγνώσται, τί φρονεῖτε περὶ τῆς βεβαίωσεως τοῦ συγγραφέως τῶν «Ψυχώσεων» εἰπόντος ὅτι αἱ τοῦ Jules Soury φαντασιοληξίαι εἶνε «αἱ σήμερον ἐπικρατοῦσαι»;

L O R D A T

Ὁ γνωστός φυσιολόγος τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Μονπελιέρου, ἐγκύψας ἰδιαιτέρως εἰς τὴν μελέτην τῆς φυσιολογικῆς ψυχολογίας, ἀφιέρωσεν εἰκοσι τῶν παραδόσεων του πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πνευματικότητος τῆς ψυχικῆς δυνάμεως ἐξαγομένης ἐκ φυσιολογικῶν καὶ παθολογικῶν παρατηρήσεων. Τὰς παραδόσεις ταύτας ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς συγγραφῆς του ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν «Preuves de l'inséparabilité du sens intime». Ἴδου δὲ ἐν συνόψει τίνα ἔδωκε διεθῆνυσιν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρέυνας του ὁ διάσημος φυσιολόγος.

Ὁ δυνάμεις τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα δυνάμεων δὲν εἶνε ἀπλὴ γνώμη ἢ μεταφυσικὸν δόγμα, ἀλλὰ γεγονὸς καθολικὸν ἐπὶ τῆς πείρας ἐρειδόμενον. Ἡ ζωικὴ δύναμις εἶνε διάφορος τῆς πνευματικῆς, ἀμφότεραι μὲν συμβαδίζουσι καὶ συλλειτουργοῦσι ἀλλὰ παριστῶσι πολλάκις λίαν σπουδαῖον φαινόμενον καταδεικνύον τὸν δυνάμιν ἐν τῇ συμπεριφέρει καὶ συλλειτουργία. Ἡ πλήρης ἀνάπτυξις τῆς σωματικῆς ζωῆς καὶ ἡ ἐναρξίς τῆς ἐλαττώσεως καὶ καταπτώσεως αὐτῆς, δὲν συμβαδίζει πάντοτε μετὰ τῆς πνευματικῆς, πολλάκις μάλιστα τῆς ζωικῆς δυνάμεως καταπιπτούσης ἢ πνευματικὴ ἀκολουθεῖ τὴν πρόοδον καὶ σπουδαίαν αὐτῆς ἀνάπτυξιν. Ἄν λέγω, ἀκολουθεῖ ὁ καθηγητὴς Lordat γράφων, ὅτι ἡ σωματικὴ κατάστασις δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνότητος καὶ ἐπὶ τοῦ νοητικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου, ἀλλὰ προτιθεμαι ν' ἀποδείξω διὰ τῶν γεγονότων ὅτι αἱ δύο συστατικαὶ τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις εὐρισκόμεναι πολλάκις εἰς θέσιν ἀντίθετον, τῆς μὲν ὀπισθοδρομούσης, τῆς δὲ εἰς νέας προόδους ἀναπτυσσομένης, μᾶς χορηγοῦσι τὴν πλήρη ἀπόδειξιν τοῦ δυνάμιν τῶν δυνάμεων. Ἐὰν ἡ πνευματικὴ ἐξεπορεύετο

ἀπὸ τῆς σωματικῆς, οὐδεμία ἐξαιρέσις ἐδύνατο φυσικῶς νὰ προκύψῃ μὴδὲ δὲ μόνῃς περιπτώσεως παρουσιαζομένης καθ' ἣν ὁ πνευματικὸς βίος διατηρεῖται ἀκρίβως ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τοῦ σώματος, καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐγκεφαλικὴν ὕλην, ἢ ἀνετρέπετο ἐκ βάθρων ἢ ὑλιστικῆ θεωρίας ἢ ἐποδίδουσα εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ ψυχικὰ γεγονότα εἰς ἀρχὴν σωματικῆν καὶ μηχανικῆν. Ἄλλ' ἢ περιπτώσεις ὅλν εἶνε οὔτε μοναδικῆ οὔτε σπανία».

Ἡ συγγραφή τοῦ καθηγητοῦ Lombal εἶνε συλλογὴ καὶ ἐνέλευσις ἰδιαιτέρων καὶ ἀπειραριθμῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ἐν μέσῳ τῆς ἐκρήματος ἢ ἐκ παρελυσίας ἢ ἄλλων αἰτίων σωματικῆς καὶ ἐγκεφαλικῆς καταστροφῆς καὶ κατεργασίας, αἱ νοητικαὶ δυνάμεις διετηρήθησαν ζῶσαι, ἀκμαῖαι, καὶ ἐν σταθερῷ προόδῳ.

Ἐν συζητῶ, ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὴν οὐσίαν τοῦ ψυχολογικοῦ ζητήματος, ἀλλ' ἀνασκευάζων τὸ ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ψυχώσεων» ὑποδεικνύω τὴν σαθρότητα τῶν βάσεων ἐφ' ὧν ἀνήγειρε τὸ ὑλιστικὸν του οἰκοδόμημα, θεμελιώσας αὐτὸ ἐπὶ τῆς βεβαιώσεως τῆς ἐπικροτήσεως τῶν περὶ ψυχολογίας ὑλιστικῶν δοξασίω καὶ δογμάτων.

L. A. U. R. A.

Ὁ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Τορίνου διδάσκων τὴν ἱατροδικαστικὴν καθηγητὴς Luitra ἐπὶ μακρῶν ἐμελέτησε καὶ ἐν τῷ περὶ ἱατροδικαστικῆς συγγράμματι του συνεξήτησε τὰ περὶ παρανοίας καὶ ψυχολογίας ζητήματα ἀπέναντι τῶν φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν, ὡς συνδέονται μετὰ τῶν ἐπεγεγομένων προβλημάτων ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων. Ἰδοὺ δὲ τίνας αἱ δοξασίαι τῆς φυσιολογικῆς ψυχολογίας τοῦ ἐξόχου τῆς Ἰταλίας καθηγητοῦ.

Ἡ ἀνθρωπίνῃ προσωπικότης ἀποτελεῖται ἐκ δύο συνεργουσῶν δυνάμεων, ὧν ἡ μὲν ὀργανικὴ ἢ δὲ πνευματικὴ. Μετὰ τοῦ περιεχοῦς τῶν φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν Visonati πρεσβεύω ἀδιστακτως, ὅτι τὰ ψυχικὰ φαινόμενα, καίτοι παριστάνοντα στενὰς σχέσεις μετὰ τὸν ὀργανισμὸν καὶ συνδεόμενα μετὰ τὰς συνθήκας τοῦ ἔκτου καὶ ὄρατου κόσμου εἶνε ὑπὸ τινος ἐπέφεις τοσοῦτον εὐδιάκριτα καὶ ἀνεξάρτητα τῶν σωματικῶν, ὥστε ἀδύνατον εἶνε νὰ συμβιβασθῶσι καὶ συναρμοσθῶσι πρὸς τοὺς μηχανικοὺς τῆς φύσεως νόμους. Ἀποκρούων

καὶ ἀποδοκιμάζων ἀδιστακτως τὴν ἐποδίδουσαν εἰς ὀργανικὰς καὶ μηχανικὰς ἐνεργείας δοξασίαν, τὰ νοητικὰ καὶ ψυχικὰ γενόμενα, ἀποδέχομαι ἀνευδουκίως ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης ἐπιδρᾷ εἰς τὸν πνευματικὸν βίον, ὄντος τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ὄργανου τῆς αἰσθητικότητος· ἀλλὰ τὸ αἰσθανόμενον κέντρον, τὸ διανοούμενον καὶ βουλευόμενον, τὸ πρῶτον αἶτιον εἶνε τὸ συνειδὸς Ἐγώ, δυνάμεις ὅλως ἀσώματος καὶ πνευματικῆς κωχωρισμένη μὲν ἀπὸ τῶν σωματικῶν ὀργανισμῶν ἀλλ' ἐπιδρῶσα καὶ διευθύνουσα αὐτὸν καὶ μετ' αὐτοῦ συλλειτουργοῦσα καὶ παρέρουσα τὸν νοητικὸν καὶ βουλητικὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον».

F.

Περὶ τὸν εἶνε, ἀναγνώστα, ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν φυσιολόγων τῆς ψυχικῆς σχολῆς, καθόσον μάλιστα θὰ παραστώμεν, κατὰ τὴν προσεχῆ μελέτην, ἐνώπιον νέου συνεδρίου ἐπιστημῶν καταδικαζόντων τὰς φαντασμαγορίας τῶν ἱατρῶν ὅσοι ἀνέλαβον νὰ λύσωσι διὰ τῆς μηχανικῆς τὰ σπουδαιότερα καὶ μυστηριωδέστερα τῶν ψυχολογικῶν προβλημάτων πρὶν ἢ λύσωσι τὰ ἐπλούστερα καὶ στοιχειωδέστερα τῶν σωματικῶν. Ἰδὴ δὲ εἶνε καιρὸς νὰ ἐκξητήσωμεν ἀπὸ τῶν συγγραφέων τῶν «Ψυχώσεων» πληροφορίας καὶ ἀποσαφήσεις τινάς.

Ἰατροί! Εἴπατε ἡμῖν. Φρονεῖτε ἄρα γε ὅτι ἐπιχειρήσαντες νὰ καταστήσητε γνωστὴν εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος τὴν θέσιν εἰς ἣν διακείται ἡ φυσιολογικὴ ψυχολογία ἤρακε ν' ἀναφέρετε τὴν γνώμην τῶν ὀλοδοξούντων νὰ τηρήσῃτε δὲ σιωπὴν ἐπὶ πάσης ἐναντίας δοξασίας;

Νομίζετε ἄρα γε ὅτι πεποιθήσεις καὶ θεωρίας διδασκομένας ὑπὸ τοῦ Lotze καὶ τοῦ Baireliius, ὑπὸ τοῦ Φουδερέ καὶ τοῦ Ἀθελόν, ὅλν ἔπρεπε ν' ἀναφέρητε καὶ ν' ἀνασκηνώσητε ἢ τοὐλάχιστον νὰ μνημονεύσητε ὅπως ἐπιτευχθῆ ὁ σκοπὸς ὃν προετίθεσθε διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὑμετέρου πονήματος;

Πιστεύετε, μετὰ τὴν γενομένην ἐπιθεώρησιν τῶν διαφόρων παθολογικῶν σχολῶν καὶ τῆς ψυχικῆς τῶν φυσιολόγων ὅτι ἡ βεβαιώσις σας, καθ' ἣν αἱ ἐπικρατοῦσαι σήμερον ιδέαι εἶνε αἱ τοῦ Jules Soury, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀκριβῆς καὶ πρὸς τὰ πράγματα σύμφωνος;

Γνωρίζω τὴν ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων τούτων ἀπάντησιν διότι μὲ ὄδηγεῖ εἰς αὐτὴν ἡ συγγραφή σας.

Τίς ἡ ἀνάγκη ἀποδείξεων, ὑμεῖς λέγετε, καὶ τί πρὸς ἡμᾶς αἱ γνώμαι τῶν κλεινῶν καθηγητῶν καὶ φυσιολόγων, ἀφοῦ ἡμεῖς κατέχομεν τὴν κλειδα δὲ ἣς διανοίγεται ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν μας νὰ διεισδύσῃ, νὰ ἴδῃ καὶ ν' ἀποκαλύψῃ πολλὰ τῶν μυστηρίων τοῦ ψυχικοῦ βίου; (Πρόλογος ἰδ'.)

Ἡμεῖς ὠρίσασμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν κυττάρων ἐξ ὧν σύγκριται ἡ ἐγκεφαλικὴ ὕλη. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ μὲν Luys ὤρισεν εἰς 561 ἑκατομ. ὁ δὲ Bain ἐμέτρησε τὸν διπλασίον ἀριθμὸν (106), ἀλλ' ἡ καταμέτρησις ἐξακολουθεῖ ἡμέραν δὲ τινα θὰ φθάσωμεν εἰς ὀριστικὴν τοῦ ἀριθμοῦ ἀκριβῶσιν.

Καὶ τὴν μορφήν τῶν κυττάρων γινώσκωμεν, καὶ τὸν μηχανισμόν τοῦ ἐγκεφάλου ἠκριβῶσαμεν καὶ τὰς διευθύνσεις τῆς διόδου τῶν ἐντοπίσεων καὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς νοήσεως μετὰ τοσαύτης ἐπιστάμεθα ἀκριβείας, ὥστε ἴδου γεωμετρικῶς καὶ διὰ γεωμετρικῶν σχημάτων ἐκνογραφούμεν τὰς πνευματικὰς τοῦ ἐγκεφάλου λειτουργίας (111).

Εἰς τὰ κῦτταρα τοῦ ἐγκεφάλου εἶνε τοποθετημένα αἱ ἐντυπώσεις, αἱ λέξεις, αἱ ιδέαι. Καὶ μὴ νομίσῃτε ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κυττάρων εἶνε περιορισμένους ἀπέναντι τῆς πληθῶς τῶν ἐντυπώσεων καὶ τῶν λέξεων καὶ τῶν ἰδεῶν, διότι ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» μᾶς βεβαιῶσθε, «καὶ ἐν κατὰ τὸ ἡμῶν περιορισθῆ πάλιν θὰ εἶνε πλέον ἢ ἀρκετὸς ὅπως ἐμπεριλάβῃ, ὡς εἶπειν, ἐν ἀποθήκῃ τὸ ὕλικόν οὐ μόνον τῶν λέξεων ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν γνώσεων καὶ γεγονότων τοῦ βίου, τὰ ὅποια πράγματι ὄλν εἶνε τόσον πολλὰ ὡς ἄγεται τις ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ πιστεύσῃ.» (106).

Αἱ γνώσεις μας ἀπασαί καὶ αἱ ιδέαι καὶ τὰ συναισθήματα λαμβάνουσι τὴν ἀρχὴν τῶν ἀπὸ τὰς ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων μεταβιβασούσας εἰς τὰ κῦτταρα τοῦ ἐγκεφάλου τὰς εἰκόνας τῶν ὄραμένων ἢ τὰς λέξεις τῶν ἀκουομένων. Οὕτω, κατὰ τὴν ἐξαισίαν ταύτην διδασκαλίαν, εἰς τὸ ἐν τῶν μορίων ἐντυπωθῆ ἡ εἰκὼν τῆς αἰγός, εἰς τὸ ἕτερον τῆς οἰκίας, εἰς ἄλλο πάλιν τοῦ ἡλίου καὶ εἰς ἄλλο τῆς θαλάσσης. Εἰς ἄλλο

εἶνε ἐντυπωσμένα μαθηματικὰ ἀξιώματα καὶ εἰς ἄλλα λέξεις γενικῶν ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν. Ὑποθέσατε τώρα ἐρεθισμὸν τινὸς τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης πηγάζοντα ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας ἢ ἐξ ὀργανικῶν τοῦ ἰδίου σώματος μεταβολῶν. Ὁ ἐρεθισμὸς προκαλεῖ τὴν ὄνησιν τῶν κυττάρων, τὰ χοροπηθήματα αὐτῶν, τὰς συνθέσεις καὶ ἐνώσεις τῶν ἰστῶν καὶ τῶν γαγγλίων ἐξ ὧν ἐπιπράξουσιν αἱ ιδέαι, αἱ σκέψεις, αἱ κρίσεις, αἱ πεποιθήσεις καὶ ἐπιστημονικαὶ μελέται καὶ ἀνακαλύψεις. Διστάζετε, ἀναγνώστα; Ἀμφισβάλτε μὴ παρηρημένους τὴν θεωρίαν τοῦ Jules Soury καὶ τῶν ὀπαδῶν του; Μισοῦσατε τὸ πόνημα περὶ «Ψυχώσεων» εἰς τὴν σελίδα 111ην καὶ ἐκεῖ θὰ ἴδητε τὰ περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ἐγκεφάλου, τὰ σχήματα τῶν ἐνεργειῶν τῆς νοήσεως καὶ ὅλας τὰς κινήσεις καὶ διευθύνσεις τῶν μορίων τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης μετὰ γεωμετρικῆς ἀκριβείας καὶ τελειότητος ὀριζόμενα.

Ἄριστα ἱατροί! Ἀλλὰ ὄλν μᾶς λέγετε, τίς ἄρα γε ἐποποθέτησεν εἰς τὰ κῦτταρα τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης τοῦ Πασχάλ τὰς λύσεις τῶν διαφορικῶν ὑπολογισμῶν, διὰ τίνων δὲ ἀτραπῶν διήλθον εἰς τὸν ἐγκεφάλου τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου αἱ περὶ τοῦ νέου κόσμου ἐνοράσεις καὶ διὰ τίνων μυστηρίων καὶ μηχανικῶν δονήσεων τῶν κυττάρων ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ Κοπερνίκου οἱ ἀόρατοι νόμοι τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων; Καὶ εἶπατε ἡμῖν, τίς εἶνε ὁ ἐντὸς ἡμῶν ἐνεργῶν, μετὰ κρίσεως καὶ συνειδήσεως καὶ ἐλευθερίας, πάντα δὲ ἀποβάλλων μηχανισμὸν καὶ παραλαμβάνων πνευματικὰ ὄντα, οἷαι εἶνε αἱ ιδέαι, καὶ εἰς ἄλλα προσεγγίζων καὶ ἀπὸ ἄλλα διαχωρίζων καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων σκεπτόμενος καὶ ὀμιλῶν μετὰ τῶν ἰδεῶν του καὶ ἐρωτῶν καὶ ἀπαντῶν ἡμεῖς καὶ ἀναλύων τὸν ἴδιον ἑαυτὸν καὶ ἔχων ἐνώπιόν του ὅλας τὰς τοποθετηθείσας ιδέας εἰς τὸ ἑκατομύριον τῶν κυττάρων τὰ ὅποια κατεμετρήσατε; Τίς δὲ ὁ θέτων ζητήματα καὶ προβλήματα καὶ προβαίνων εἰς συνδυασμοὺς κρίσεων καὶ κελῶν εἰς βοήθειάν του γνώσεις, πρὸ πολλῶν ἔτων ἀποθημευθείσας εἰς τὴν μνήμην, καὶ ἐπινοῶν νέας συμβολικὰς παραστάσεις τῶν ἰδεῶν του ἀπὸ δὲ τοῦ γραφείου του ὅπου εἶνε κλεισμένος διασχίζων θαλάσ-

σας και αιωνιας ἰμα πρὸς ἐπίτευξιν ὁρισμένου τινὸς σκοποῦ ἐν τῷ μέλλοντι πραγματοποιησόμενον; Καὶ τίς ἀρά γε ἐναπέθετο εἰς τὴν ἐγκεφαλικὴν ὕλην τοῦ Ὀμήρου τὰς δημιουργίας τῆς ποιησεως του; τίς δ' ἀπεικόνισεν ἐπὶ τῶν κυττάρων τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ Πλάτωνος τὰς μεταφυσικὰς πτήσεις τῆς διανοίας του, τίς δὲ τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας τοῦ Λάκτου καὶ Σαιξπήρου; Καί, ἵνα ἀπλοποιήσωμεν τὰ ἐρωτήματα, εἶπατε ἡμῖν, διὰ τίνων ποτὲ δονήσεων καὶ στρεβίλων καὶ συνθέσεων χημικῶν ἐδημιουργήθησαν ἐν τῶν ἐγκεφάλων τοῦ Jules Soury καὶ τῶν ὁμοφρόνων του οἱ μῦθοι καὶ τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας τὰ ὅποια ὑμεῖς ἐθεωρεῖσατε ὡς ἐπιστημονικὰ ἀξιώματα καὶ ὡς τοιαῦτα προτείνετε εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος;

Διότι μῦθοι εἶνε καὶ φαντασίας ἀποκνημια ὅσα περὶ μηχανικῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἐγκεφάλου οἱ ὑλοδοξοῦντες διδάσκουσι, φαντασιώδεις δὲ καὶ ἀλλόκοτοι ἐπινοήσεις, καὶ ὑνείρων δημιουργία τὰ περὶ ἐμπορεύσεως κρίσεων καὶ ἰδεῶν ἀπὸ τῆς ὕλης βεβαιούμενα καὶ τὰ περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος μνθιστορούμενα. Καὶ ταῦτα λέγων δὲν ἐκφέρω ἰδίως κρίσεις, οὐδὲ τὰς κρίσεις τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν φυσιολογούντων, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω τοὺς λόγους τῆς ἐπιστήμης ἣτις ἐκήρυξε πρὸς διακοσίων πεντήκοντα ἔτων, καὶ σήμερον ἐν ἔτει 1889 προκηρῶσσει καὶ διδάσκει, ὅτι σκότος καὶ ἀβελιότης καὶ ἔγνωικ ἐπικρατεῖ ἐπὶ πάντων τῶν ὁρώτων τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἐγκεφάλου κατασκευὴν καὶ τὰς λειτουργίας αὐτοῦ. Ἀπέναντι τοιαύτης ὁμολογίας τῆς ἐπιστήμης ὁ μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας καὶ ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν καὶ γεωμετρικῶν σχημάτων ὁρισμὸς τῆς τε κατασκευῆς καὶ τῶν νοητικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου εἶνε οὐκ ἐπιπέδως ἀποπλάνησις καὶ ἀληθῆς τῆς ἐπιστήμης διακομῶδης.

VI

Ἐπιχειρήσας τὴν ἀνασκευὴν τῆς συγγραφῆς τῶν «Ψυχῶσεων», συμμορφούμενος δὲ καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην πρὸς μέθοδον ἢν ἀπαρκεκλίτως ἐφήρμοσα, τῆς ὑποβολῆς τοῦτέστι τῶν πρὸς δημοσιεύσειν ὁρισμένων σκέψεῶν μου ἐπὶ φυσιολογικῶν ζητημάτων εἰς τὴν κρίσιν καὶ εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν ἁρμοδίων ἐπιστημόνων, μετέβην ἡμέραν τινα εἰς τὸν οἶκον

φίλου μου ἱατροῦ, ἀνακοινώσας δὲ εἰς αὐτὸν τὰς περὶ κυττάρων καὶ τῆς δονήσεως τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης θεωρίας τοῦ Jules Soury καὶ τὰς ἐμὰς ἐπ' αὐτῶν κρίσεις, τὸν παρεκάλουν νὰ μὲ φωτίσῃ διὰ τῶν συμβουλῶν του καὶ νὰ ἐλέγξῃ τὰς κρίσεις μου, πρὸ παντὸς δ' ἄλλου νὰ μοι γνωρίσῃ τὰ ἐξαγόμενα τῶν τελευταίων ἐκζητήσεων ἐπὶ τῶν φυσιολογικῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐνεργειῶν.

Ἀκούσας ὁ ἱατρὸς μεθ' ὕλης τῆς προσοχῆς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἰδεῶν μου καὶ τὰς ὑποβληθείσας εἰς αὐτὸν ἐρωτήσεις, λυποῦμαι, μοι εἶπεν, ὅτι οὐδὲν βέβαιον οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν πιθανὸν δύναμαι νὰ σοὶ γνωρίσω ἐπὶ τοῦ προκειμένου διότι, obscura textura, functiones obscuriores, morbi obscurissimi (Τὸ σκότος περικαλύπτει τὴν διασκευὴν τοῦ ἐγκεφάλου, βαθύτερον σκότος τὰς λειτουργίας του καὶ βαθύτατον τὰς νόσους του).

— Φίλτατέ μοι, παρετήρησα τότε εἰς τὸν ἱατρὸν μεθ' οὗ συνδιελεγόμεν, τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον ἦκουσα πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς τεσσαράκοντα πέντε ἔτων ὅτε ἐφοίτων εἰς τὰς παραδόσεις τῆς ἱατροδικαστικῆς. Ἐκτοτε οἱ ἐπιστήμονες προέβησαν εἰς σπουδαίας ἐκζητήσεις καὶ πειράματα, πολύτιμον δὲ ὕλικὸν παρατηρήσεων συνέλεξαν πρὸς διαφώτισιν τῶν φυσιολογικῶν καὶ παθολογικῶν ζητημάτων, ὅσα συνδέονται πρὸς τὰ ψυχικὰ γεγονότα, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω τὰς ἰδέας καὶ τὰς κρίσεις σας.

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ ἱατρὸς, ἀναφίθμητοι ἔρηνοντο παρατηρήσεις κατὰ τὰ τελευταία ἔτη καὶ ἔρευναι ἀδιάλειπτοι καὶ πειράματα καὶ σπουδαῖα ἐπιστημονικὰ ἐργασία, ἣ δὲ πείρα ὑπέδειξε καὶ μεταβολὰς τινὰς ἐπὶ τῶν τρόπων τῆς θεραπείας τῶν ψυχοπαθῆσεων, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ περὶ δισκευῆς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν αἰτίων τῶν φρενικῶν νοσημάτων καὶ ἐν γένει περὶ πάντων τῶν ἀντικειμένων ὅσα συνδέονται πρὸς τὰ γεγονότα καὶ τὰ φαινόμενα τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν βίου, τὰ τῆς ἐπιστήμης διάκεινται εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀβελιότητα, εἰς τὴν αὐτὴν ἔγνωικαν, εἰς τὸ αὐτὸ μάλιστα σκότος εἰς ὃ διέκειντο καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ὃ δὲ ἱατρικὸς ἀφορισμὸς, ὃν ἠκούσατε κατὰ τὸν χρόνον τῆς μαθηθείας σας, εἶνε καὶ σήμερον ἀληθῆς

ἀναποκρίνεται δέ, δυστυχῶς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, εἰς τὴν κατάστασιν τῶν φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν.

Οὐδένα εἶχα δισταγμὸν περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν λόγων τοῦ ἱατροῦ, οὗς μυριάκις ἦκουσα προφερομένους ἀπὸ τοῦ στόματος ἐμβριθῶν ἐπιστημόνων ἐπὶ πολλὰ δ' ἔτη ἀνεγίνωσκον εἰς τὰς δημοσιευόμενας συγγραφάς, ἀλλ' ὅμως ἐξηκολούθουν πάντοτε ὑποβάλλων ἐρωτήματα καὶ ζητῶν ἀποσαφήσεις ἐπὶ τῶν διδομένων μοι πληροφοριῶν. Ἐκλαβάν δὲ ὁ ἱατρὸς τὴν ἐπιμονὴν μου ταύτην ὡς δισταγμὸν ἐπὶ τῆς δοθείσης μοι βεβαιώσεως, ἐγερθεὶς, ἔλαβεν ἀπὸ τὴν παρακειμένην βιβλιοθήκην του δύο ὀγκῶδεις τόμους.

— Ἰδοῦ, μοι εἶπε, τὸ μέγα σύγγραμμα περὶ τῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ περικλειοῦς ἱατροῦ καὶ ἀνατόμου Kyrtl δημοσιευθὲν ἐν ἔτει 1885. Κατ' ἔτος ὁ κλεινὸς καθηγητῆς νέαν δημοσιεύει ἐκδοσιν εἰς ἣν ἀναγράφει τὰς νέας τῶν ἄλλων ἢ καὶ ἰδίας παρατηρήσεις. Ἐχομεν ἀνὰ χεῖρας τὴν δ' ἐκδοσιν, ἧς ἀναγνώσωμεν δὲ τὰ ἐν τῇ σελίδι 847, ἀναφερόμενα ἀκριβῶς εἰς τὸ ζήτημα τὸ ὅποτον μοι ἐθέσατε. «Πρὸς 250 ἔτων ὁ Fantoni ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἔλεγε: obscura textura, functiones obscuriores, morbi obscurissimi. Τὸ λόγιον τοῦτο ἔδει καὶ σήμερον νὰ χρησιμεύῃ ὡς εἰσαγωγὴ πάσης συγγραφῆς περὶ ἀνατομίας ἢ φυσιολογίας ἢ παθολογίας τοῦ ἐγκεφάλου.»

— Καὶ ὅμως, παρετήρησα τότε εἰς τὸν ἱατρὸν, συνάδελφός σας, δημοσιεύσας ἐν Ἑλλάδι πόνημα περὶ ψυχῶσεων καὶ φρενοπαθειῶν, βεβαίως ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν μέγας παρατηρεῖται ἐπιστημονικὸς συνωστισμὸς πρὸς τὴν χάραν τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ σπουδαῖαι εἶνε αἱ περὶ τῶν φυσιολογικῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐκζητήσεις καὶ ἔρευναι.

— Καὶ τὴν ἀληθῆσαν λέγει ὁ συγγραφεὺς, ὑπέλαβεν ὁ ἱατρὸς, διότι σπουδαιόταται καταβάλλονται μελέται καὶ ἐκζητήσεις ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου, βεβαίως ὅμως ὁ συγγραφεὺς θὰ ἐγνώρισεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ πονήματος του ὅτι καὶ ἔρευναι καὶ ἐκζητήσεις καὶ μελέται ἀπέβησαν μέχρι τοῦδε μάταιαι, ὅτι δὲ καὶ σήμερον ἐτι ἀλίγιστα γινώσκουσι οἱ ἱατροὶ

περὶ τῆς ἀνατομίας τοῦ ἐγκεφάλου, ὀλιγώτερα περὶ τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν του, περὶ δὲ τῶν νόσων αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνεφεργάζεται εἰς τὴν παραγωγὴν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων καὶ πνευματικῶν φαινομένων, ἀβελιότης μόνον καὶ ὑποθετικὰς κάμνομεν εἰκασίας μηδεμίαν ἐχούσας ἐπιστημονικὴν βῆσιν καθ' ἑκάστην δὲ μεταβαλλομένης ἢ ἐξελεγχόμενης ἀνυποστάτου; ὑπὸ νέων παρατηρήσεων καὶ γεγονότων. Ἄντι δὲ τῶν ἐμῶν βεβαιώσεων προσέξατε εἰς τοὺς λόγους τοῦ διαπραγεσθέντος τῶν ψυχιατρῶν Krafft Ehling οὗς ἔγραψε ἐν τῷ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτῳ (1889) δημοσιευθέντι περὶ ψυχιατρίας συγγράμματι του, τῷ ἐγείραντι τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου περιποιήσαντι δὲ τῷ συγγραφεῖ μεγάλως τιμὰς καὶ τὴν ἐκλογὴν του εἰς τὴν ἑδραν τῶν νευρικῶν νοσημάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης. Ἰδοῦ τί ἀναγινώσκουσι εἰς τὴν σελίδα 18ῃ τῆς περιωνύμου συγγραφῆς. «Οἱ ἱατροὶ τῶν τελευταίων αἰώνων λαλοῦντες περὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἔλεγον, «obscura textura, functiones obscuriores, morbi obscurissimi. Αἱ βεβαιώσεις αὗται, δυστυχῶς, εἶνε καὶ σήμερον ἀληθεῖς οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰς ἐγκεφαλικὰς νόσους, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνατομίαν καὶ τὰς λειτουργίας τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης.»

VII

Μετὰ τὰς βεβαιώσεις ταύτας κενόησα τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν τῶν λόγων τοῦ Laugel εἰπόντος. «Ἐρωτήσατε τὴν φυσιολογίαν περὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ θὰ ἐκπλαγῆτε ἐπὶ τῇ εὐρύτητι τῆς ἀμαθείας αὐτῆς». (Les Problèmes σελ. 469).

VIII

Καὶ λυπηρὸν μὲν εἶνε ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἀμαθείας ταύτης οὐδέποτε σχεδὸν αἱ προσπάθειαι τῆς τέχνης τελεσφοροῦσιν οὐδὲ ἀναποκρίνονται πρὸς τὸν ζῆλον καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἱατρῶν καταβαλλομένους κόπους πρὸς διάγνωσιν καὶ θεραπείαν τῶν ἐγκεφαλικῶν νοσημάτων καὶ ψυχοπαθῆσεων, ἀλλ' οὐδόπως μειοῦται ἐκ τούτου ἢ πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένη εὐγνωμοσύνη τῆς ἀνθρωπότητος ὡς μὴ εὐθθυνομένων ἐπὶ τῇ ἀτελείᾳ τῆς ἐπιστήμης. Ἄλλ' ἡ εὐθύνη αὐτῶν ἐνώπιον τῆς συνειδήσεως τῶν καὶ τῆς

κοινωνίας άρχεται άφ' ης προβαίνοντες εις την συζήτησιν θρησκευτικών και κοινωνικών ζητημάτων και μετά πολλής άπερισκεψίας έφαρμόζοντες έπ' αυτών ύλως άκαταλλήλους μεθόδους διδάσκουσιν εις τους λαούς τας φαντασιοπληξιάς του Jules Soury ή τους παραλογισμούς του Βίχνεφ ως επιστημονικά θεωρήματα, του δε σκοπού εις ο διακείται ή επιστήμη έπωφελούμενοι συνταράττουσι και επισκοτιζουσι τον νοον της νεότητος και άφ' ένός μεν άνομολογοῦσιν ότι ο μηχανισμός του έργου άλλου ήνε άγνωστος εν ταις λεπτομερείαις αυτού, άφ' άλλου δε σημειοῦνται διά γεωμετρικών σχημάτων και διά μαθηματικών αριθμῶν αι λεπτομέρειαι των ενεργειών αυτού(259.)

Διότι, φίλοι άναγνώσται, το σκοτός, σκοτός βαθύτατον και άδιάσπαστον, προτείνεται ήμιν ως ύδηγός προς επίλυσιν των ύπερτάτων προβλημάτων έξ ών ήρτηνται αι τύχαι της ανθρωπότητος. Το σκοτός προς αντικατάστασιν του έπιλάμπαντος φωτός εις την καρδίαν του ανθρώπου' το σκοτός αντι της σοφίας της αρχαίας 'Ελλάδος' το σκοτός αντι της επιστημονικής αληθείας των άνακαλυφάντων τους μυστηριώδεις νόμους της φύσεως, από του Χριστοτέλους μέχρι του Νεύτωνος, και από του Κεπλέρου μέχρι του Μπέρ! Το σκοτός και ή άπελπισία του μηδενισμού προς αντικατάστασιν του άποκαλυφθέντος όόγματος, δι' ου έκυρώθη ή ύπεριότη των πεποιθήσεων της ανθρωπότητος περί του άφθάρτου της άτομικής του ανθρώπου προσωπικότητος και ανυψώθη ή προς τους πάσχοντες άγάπη και εῦποιθα ως ύπερ πάσης άλλης ενπρόσδεκτος εις τον Ίψιστον άφοσίωσις και λατρεία.

Και ίδου μετά τας άσεβείας και ψευδείας θεωρίας ιδέαι κτηνώδεις και βορβορώδεις δημοσιεύσεις και άπελπισίας διδασκαλίας κατέκλυσαν τον ούράνιον όρίζοντα, έδηλητηρήσαν την καρδίαν της νεότητος, ήσέβησαν κατά της επιστημονικής αληθείας, έχλεύασαν τα συναισθηματικά της ήθικης και της πίστεως και ύψώσαντες την σημαίαν του Λαμετρο ή ηγειραν άνόσιον πόλεμον κατά των δογμάτων του Χριστιανισμού εν ταις μεγαλοπόλεσιν, ένθα βρίζουσι στοιχεία διαφθοράς και ήθικης εκλύσεως και καταπτώσεως. Άδοξος ή πάλη και άσεβής, φονική και καταστρεπτική, διότι ο πι-

ριστάνων τας σωματικές φοπές και όρέξεις ως τους μόνους της ανθρωπίνης φύσεως νόμους, έργαζόμενος δε ν' αντικαταστήσῃ εις το φρόνημα της έλευθέρας βουλήσεως και της προσωπικής ενθύνης τας μηχανικές της ύλης μορφάς και άναποδοκίτους κινήσεις και μεταβολάς, διασκελεύει τας περί ύπεροργανικών δυνάμεων πεποιθήσεις και διαταράσσει την πίστιν και την επικράτησιν ύπεροσμίών συναισθημάτων, ώθει τους λαούς εις την έξόντωσιν και εις την ήθικην άποκλήνωσιν.

Η ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ ΔΙΔΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΝΙΚΩΝΤΑΣ

'Υπάρχει ευδαιμονία; Οι άπαισιόδοξοι άπαντώνσιν: Όχι!

'Υπάρχει ευδαιμονία; Οι φρόνιμοι εις την πλευράν χάνοντα τα τραύματα του βίου σείουσι μετά δυσπιστίας την κεφαλήν.

Και εν τούτοις ύπάρχει.

Είνε αληθές ότι εν τῷ έργου βίω μοχθοῦμεν, παλαίωμεν, τραυματιζόμεθα, αλμιάσομεν. Αλλ' ή αξία του βίου τούτου μη δέν κείται κυρίως εν τούτῳ, ότι ήνε πεδίον άγώνος και πάλης; Δύνασθε δε να νοήσητε άγώννα άνευ μόχθου και πάλης άνευ δοκιμασιών;

Έντός του πεδίου της πάλης ταύτης, έντός της κονίστρας του άγώνος τούτου όφείλει τις να κατέλθῃ και να θράσῃ, όπως τῷ δοθῇ, εν νικήσῃ, το γέρας της ευδαιμονίας. Οι άγωνοδίκαι προσφέρουσι το γέρας εις τον νικήσαντα μόνον μετά το πέρας του άγώνος. Και ο μέγας άγωνοδίκης Θεός τον στεφανον του ύπερτάτου των άγώνων τότε μόνον ήνε δίκαιον να δίδῃ εις τον ένθρωπον, όταν περσάτων τον άγώνα του βίου του άναδειχθῇ νικηκτηής. Την ευδαιμονίαν, όπως την βασιλείαν των ούρανῶν, μόνον βιασται άρπάξουσι. Και ποίαν ήθικην αξίαν θα είχεν ή ευδαιμονία εν δέν έδίδετο μόνον εις έκείνους, οίτινες δια των άρεσῶν των άνεδείχθησαν άξιοι αυτης;

Ζῆν ήνε και άγωνίζεσθαι. Άγωνίζεσθαι δε ήνε μοχθεῖν, παλαίειν, υποφέρειν. Έμύχθησας; έπάλαισας; ένέσκηψαν επί σε δοκιμασία και συμφορά και δέν κατεβλήθης ύπ' αυτών άλλα τας κατέβαλες σύ; Τότε, μόνον τότε είσαι

νικητής, και έγεινες άξιος του έπαίνου, της τιμής, του βραβείου της νίκης, της ευδαιμονίας.

Μήπως δε ο ήρωας του καθήκοντος δέν όρέπη άπό τουδε τας άπαρχές της ευδαιμονίας; Και όταν πληττόμενος άπό τας συμφοράς και τας τρικυμίας του βίου αισθάνεται έαυτον έσφαλῆ εν τη γαλήνῃ της συνειδήσεως του, βταν καταποντιζόμενος εις τον βυθόν της δυστυχίας αυτος αίρεται μέχρι των άκτινοβολούντων άστρων του ουρανού, όταν άδικουόμενος άπό τους νόους της άνομίας είρήσκη την άνάπαυσιν της καρδίας του εν τη συναίσθησει ότι επιβλέπει έπ' αυτον ο Θεός, όταν χάνω τους φιλάτους του έξακολουθῆ να τους βλέπη προσμειδιῶντας εν ταις έκτάσει της αωμιότητος, όταν, άκούων περίξ όργυγές, ύβρεις, ύλακάς, τας λησιμονίης, όπως ένωτισθῆ τας έρμονίας του ουρανού, όταν ξῆ εν τη έλπίδι, εν τη πίστει ότι βαρύνεται συμφοραί θα χορησιμεύσωσι μόνον όπως ήρη περιφανέστερον θριάμβον, δύνασθε τότε να είπητε ότι ο άνθρωπος αυτος ήνε δυστυχής, δύνασθε να μη παραδεχθῆτε ότι άρκει ν' έρθῆ εν παραπέτασμα, όπως εισέλθῃ εις τα σκηνώματα της αωμιού μακαριότητος και ευδαιμονίας;

Ό! να! Υπάρχει ευδαιμονία, αλλά μόνον εν Σοί, Χριστέ! Ο κατακείμενος εις τα φορερά βάθη ύπογειου φυλακίης είμπορεί ν' άρνῆται το φῶς. Και υστis δέν ένόησε την διδασκαλίαν Σου, υστis δέν ήσθάνθη τας μεγάλας αυτης άρετάς, την πίστιν, την έλπίδα, την άγάπην, είμπορεί ν' άρνῆται την πραγματικότητα της ευδαιμονίας. Αλλ' υστis ένισχύθη και ένεπνεύσθη έξ αυτών, υστis έξησεν εν αυταις, την ευδαιμονίαν διαβλέπει εν τη χάριτι του καλοῦ, εν τη λάμπει του άληθούς, εν τη άκτινοβολία του άγαθοῦ, εν τη γαλήνῃ των δικαίων, εν τη έγκαρτερήσει των πιστευόντων, εν τη άθωότητι των παιδιών και των παρθένων, εν τη άγάπῃ ψυχῶν έναρέτων, εν ταις ύπεροσμίαις πτήσσει του πιστευόντος, εν τῷ άπειρῳ και διακαει πόθῳ της ευδαιμονίας, εν τη θείῃ άγαθότητι και εν τη ανυψώσει της ψυχῆς μέχρι Σου, Χριστέ, υστis πολλά παθῶν και μοχθήσας άπέθανες επί του Σταυροῦ συγχωρών τους έχθρούς Σου, πιστεύων εις την νίκην Σου, αναστάς δε ανήλθες μέχρι του πα-

τρός Σου βασιλεύς ένδοξος εν τη βασιλείῃ της αωμιού μακαριότητος, ήν προώρισας και εις υσους μοχθοῦσιν ως Σύ, παλαίουσιν ως Σύ, αλλά και θριαμβεύουσι και νικῶσιν ως Σύ ο άρχηγός των, ο Κύριός των και ο Θεός των. ΜΙΧ. Γ. ΓΑΛΑΝΟΣ.

Ο ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Η υπό της ελληνικής κοινωνίας καθόλου και του άπανταχού έλληνοφώνου τύπου τοσοῦτον επικροτηθείσα, ως εκ του προφανούς έννοφελούς σκοποῦ έν επιδιώκει, σύστασις του Σύλλογου της «Αναπλάσεως» και ή νυν άγγελομένη ίδρυσις του «Ταμείου ο Απόστολος Παῦλος» επί τη ευκαιρία των γάμων του Λιαδόχου, ήνεχεν, ως ήν έπόμενον, της αυτης ύποδοχής και ένθαρρύνσεως και παρά τοις ξένοις, παρ' οίς ή δημοσία εκπαίδευσις, ής ή θρησκευτική μόρφωσις αποτελεί ολοκληρωτικόν στοιχείον, άνύψωσε την θρησκείαν εν τη συνειδήσει του έθνους και ήγαγεν αυτό εις θέσιν να κατανοῆ και εκτιμῆ δεόντως την σημασίαν και τον σκοπόν παρεμφερῶν ίδρυμάτων. Έκ της συστάσεως του «Ταμείου ο Απόστολος Παῦλος» άφορμῆν λαμβάνον έγκροτον του Γερμανικου τύπου οργανον, ή εν Βερολίνῳ εκδομένη «Νέα Ηρωσσική Έπιημερίς του Σταυροῦ» (Neu Preussische (Kreuz) Zeitung) δημοσιεύει υπό τον τίτλον «Τὸ έν Αθήναις Ταμείον ο Απόστολος Παῦλος» κ υ ρ ι ο ν ή ρ θ ρ ο υ, εν ο, καίτοι μη άπηλλαγμένῳ έποισιωδῶν τινων άνακριθειῶν, έμφροζονται αλήθειαι των ύποίων την πικρίαν και το βέρος της επί ταύταις ενθύνης πρέπει πάντες να αισθανθώμεν.

Ίδου το έν λόγῳ ήρθρον του Γερμανικου φύλλου.

Ο έν Αθήναις ύπιστάμενος διά την εν τῷ έσωτερικῷ θρησκευτικῇ διδασκαλίαν Σύλλογος της «Αναπλάσεως», όργανωθεῖς υπό του άλλοτε έν Βερολίνῳ Έλληνος πρεσβευτοῦ κ. Μ. Ρ. Παγκαβῆ;/κατά το παράδειγμα των γερμανικῶν σωματείων των σκοπούντων την εις το έσωτερικόν άποστολήν Ιεραποστόλων, άπεφάσισεν εν τη τελευταία αυτου συνεδριάσει, προς διαρκές ένθύμιον της ήμέρας των γάμων του έπιτίμου

αὐτοῦ προέδρου, τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, τὰ ἰδιώτη Ταμίον «ὁ Ἀπόστολος Παῦλος», τοῦ ὁποῦ αἱ Α.Α. Β. Ἐπιλόγητες ὁ διάδοχος Κωνσταντίνος καὶ ἡ περιγρήπισσα Σοφία συγκάτευσαν τὰ ἀναδεχθῶσι τὴν προστασίαν. Κεχωρισμένον τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» τὸ Ταμίον θὰ ἀποτελέσῃ ἰδιαιτέραν διοίκησιν, ἣτις θὰ ἐξελέγχεται ὑπὸ τὴν διαρκῆ ἐποπτείαν συμβουλίου συγκειμένου ἐκ τοῦ προέδρου τοῦ Ἀρ. Πάγου, τοῦ διδάσκοντος τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον δίκαιον καθηγητοῦ Στρέϊτ (Σημ. Ἀ. Οὕτω μεταφράζει τὸ γερμανικὸν φύλλον, ἐκ γλωσσικῆς φαίνεται παρανοήσεως, τὸν πρόεδρον τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου) καὶ τοῦ προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς.

Τὸ Ταμίον σκοπεῖ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» τὰ ἀνυψώσῃ τὴν ἄκρας πενιχρὰν πνευματικὴν μὲρψωσιν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν ἐν τοῖς ἀγροτικοῖς πληθυσμοῖς ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἱερῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν Ἑλλάδι καὶ μέχρι τοῦδε ἀκόμη ἡ συντήρησις τῶν ἐνοριακῶν θείων εἶνε ἀκαταθειμένη καθόλου εἰς τὰς κοινότητας ἐκ μέρους δὲ τῆς πολιτείας οὐδέτις πρόνοια λαμβάνεται ὅσον ἀφορᾷ τὴν παροχὴν μικρᾶς τινος μισθοδοσίας εἰς τοὺς ἱερεῖς, ἡ ὀλικὴ αὐτῶν κατάστασις εἶνε ἀπὸδεκαετίας (/) ἤδη ἤμιστα ἀξιοζήλωτος, καὶ ἐν καὶ οὐδεὶς λαὸς τῆς Ἑθνώπης κερουσιάζει ἐν τῇ ἀκαδημαϊκῇ παιδεύσει τῆς ἀνδρικῆς νεολαίας τοσούτῳ μέγα ποσὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ὅσον ὁ ἑλληνικὸς, οὐχ ἦτον εἰς τὰς ἀνωτέρας αὐτοῦ τάξεις ἐλαχίστη ἐπικρατεῖ κλίσις, τὰ προορίζωσι τοὺς υἱοὺς των διὰ τὸ κληρικὸν ἐπάγγελμα. Ἐνεκα τούτου κατὰ φυσικὸν λόγον ὑπολείπεται κατὰ πολὺ ἡ ἐπιστημονικὴ ἰκανότης τοῦ κατωτέρου κλήρου, καὶ ἐνθ' αἱ καλλίτερον συντηροῦμεναι ἐνοριακαὶ θείαις τῶν πόλεων καταπλημμυροῦνται ἀδιακόπως ὑπὸ ὑποψηφίων ἐν ἀφθονίᾳ, πολλαίσι οἱ ἀγροτικοὶ πληθυσμοὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον μένουσιν ἄνευ ἐπιμελητοῦ τῶν ψυχῶν, ἢ οἱ ὑπάρχοντες προσπαθοῦσι εἰς τὴν πρώτην παρουσιαζομένην εἰς αὐτοὺς εὐκαιρίαν τὰ ἀνταλλάξωσι τὴν θέσιν ταύτην δι' ἄλλης καλλίτερον συντηρουμένης. Εἶνε δὲ εὐνόητον, ὅτι ὑπὸ τοιαύτῃ ἀνωτέρῃ ἱερατικῇ διεύθυνσιν

τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα παρὰ ταῖς κατωτέρας τοῦ λαοῦ τάξεσιν δὲν ἠδύνατο τὰ κερποφορήσῃ, ἐν δὲν ἐβλάπτετο ἐντελῶς τὸ γεγονός τοῦτο διὰ τῆς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος σπουδαίας ἀξίσεως τοῦ ἐγκλήματος κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τοῦ προσώπου σφαιρέστερον διεδηλώθη, καὶ ἀρτίως διὰ τοῦ φρικώδους πολυπλασιασμοῦ τῶν αὐτοκτονιῶν ὑπερθύμισε τὴν ταχεῖαν θεραπείαν. Ὡς ἐκ τούτου ὁ πρότριετὴς ἱδρυθεὶς Σύλλογος τῆς «Ἀναπλάσεως» ἐστράφη πάραυτα πρὸς τὴν ἐν τῷ ἴσω-τερικῷ θρησκευτικῇ διδασκαλίᾳ, ἵνα διὰ τῆς εἰς τὸ πλῆθος διαδόσεως λαϊκοῦ θρησκευτικοῦ συγγράμματος ἀνυψώσῃ παρὰ τῷ λαῷ τὸ ἠθικὸν συναίσθημα καὶ μέλη δὲ τοῦ Συλλόγου εἰργάσθησαν προσωπικῶς ὡς ἱεραπόστολοι ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἄλλ' ἤδη πλέον τὸ «Ταμίον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος» θὰ ἐπιληφθῆ ἰερατικῆς τῆς ἀναδιοργάνωσεως τοῦ Κλήρου. Τὸ Ταμίον τοῦτο διὰ τῆς χορηγίας καὶ διαρκῶς ἐπιμισθίου πρὸς τοὺς μέγροι τοῦδε εἰσοδήμασι τῶν ἱερῶν, θὰ ἐγκαταστήσῃ τοιοῦτους ἐν πρώτοις εἰς τοὺς ἀγροτικοὺς πληθυσμοὺς καὶ τοιουτοτρόπως θὰ ἐπιφέρει στενὸν σύνδεσμον μεταξὺ τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν ἱερῶν. Ἄλλ' οἱ ὑπότροφοι οὗτοι θὰ ὑπεβάλλωνται πρὸς τούτου ἐν Ἀθήναις εἰς διδασκαλίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ διὰ τακτικῆς θρησκευτικῆς ἀσκήσεως ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πρώτου ἱεροκήρυκος τῆς «Ἀναπλάσεως» θὰ μαθηθῶσι τὴν πίστην εἰς τὸ δόγμα ἐμφανῶν τοῦ Ἐδδαγγελίου καὶ τὸ λαϊκὸν κήρυγμα. Ἄλλὰ συγχρότως ὀφείλουσιν οὗτοι πρὸς τῇ ἐκκλησιαστικῇ ταύτῃ μορφώσει τὰ διεξέλθωσι καὶ σειρὰν τινὰ μαθημάτων πρακτικῆς γεωργικῆς οἰκονομίας, ἵνα δύναται διὰ τῶν συμβουλῶν των τὰ παρασταθῶσι καὶ συντρέχωσι τοὺς ἐνορίας των καὶ εἰς τὰ καθημερινὰ βιοποριστικὰ αὐτῶν ἔργα. Σημειωτέον δὲ πρὸς τοῦτοις ὅτι ἡ ἀφίκορος ἀδυναμία τῶν Ἑλλήνων εἶνε ἡ ἀποστραφὴ αὐτῶν κατὰ τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας καὶ καὶ μὲν ὁ Ἑλληνισμὸς ἐφωδίασε προϊόντος τοῦ χρόνου πάσας τὰς χώρας τῆς Μεσογείου θαλάσσης δι' ἐμπόρων, διδασκάλων, ἱατρῶν, δικαστῶν καὶ τῶν ἄλλοτε σοφῶν, ἐν τούτοις ὁ ἀγροτικὸς καὶ ἐργατικὸς τῆς Ἑλλάδος πληθυσμὸς ἐλάττωται ἀδιακόπως, οὕτως ὥστε καὶ σήμερον

ἀκόμη ἡ γεωπονία ἐν Ἑλλάδι εὐρίσκειται εἰς βαθμὸν ἀρχέγονον καὶ σχεδὸν τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἐδάφους χρησιμεῖται ὡς βοσκήσιμος γῆ. Τὸ ἔθνη δὲ λοιπὸν ζήτημα ἐν τῇ εὐγενεστάτῃ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν λύσιν προσέρχεται ὁ Σύλλογος τῆς «Ἀναπλάσεως» εἶνε ἡ ἀναξωπύρησις τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος καὶ τῶν οἰκονομολογικῶν γνώσεων τοῦ λαοῦ. Εἶνε δὲ καλὸς οἰωνὸς ὅτι ὁ νεαρὸς ἐπι διάδοχος τοῦ θρόνου Κωνσταντίνος πρὸς τριῶν ἡδὴ ἐτῶν ἀνεγνώρισε τὴν ὑψηλὴν σημασίαν καὶ τὴν ἑσωτερικὴν ἀναγκαιότητα τοῦ ἀγῶνος τούτου, καὶ ἀνεδέξετο τὴν θέσιν τοῦ πρώτου ἀρχηγέτου τοῦ Συλλόγου τούτου. Ἡδὴ δὲ καὶ ἡ ἐπιφανὴς ἀδελφὴ τοῦ ἡμετέρου Ἀυτοκράτορος ὑπεσχέθη τὴν συνεργασίαν αὐτῆς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ἄληθὲς ἐκπαιδευτικὸν τοῦ λαοῦ καὶ οὕτω ἠδυνήθη ἡδὴ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τὰ ἐννοήσῃ ἀπὸ τοῦδε διὰ τίνος ἔξοχου τρόπου ἡ θύγατη τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου ἐννοεῖ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ὡς μέλλουσα σύζυγος τοῦ ἑλλήνου Διαδόχου.

Ναδ.

ΠΟΤΕ ΕΝΕΦΑΝΙΣΘΕ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΖΕΥΓΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ;

Τὰ μυθώδη χρονικά τῶν Σινῶν ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἑκατὸν χιλιάδας ἐτῶν, τῶν Αἰγυπτίων τριάκοντα χιλιάδας, τῶν Ἰνδῶν δεκαεννέα χιλιάδας (L' homme prehistorique par L. Zaborowski page 3—4). Ἄν καὶ ὁ Πατριάρχης τῆς ἀπιστίας ὠνόμασε τὴν χρονολογίαν τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν «amas de vessies remplies de vent» (Lustions encyclopéd. tom 111 page 59. Voltaire), οἱ ἀντίπαλοι τοῦ χριστιανισμοῦ, ἵνα ἀναίρεθῶσι τὴν ἱερὰν ἱστορίαν, παρεδέχθησαν τοὺς ἀνωτέρω μυθώδεις ὑπολογισμοὺς καὶ ἀντιπαρέταξαν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας προσδιορισθεῖσαν ἐποχὴν τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλὰ, χάρις εἰς τοὺς περὶ τὰ Ἰνδικὰ καὶ Σινικὰ ἀμερολήπτους καὶ ἀδιαφύρους ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα σοφοῦς, ἀπεδείχθη ὅτι αἱ πρὸ 2,100 πρὸ Χριστοῦ διηγήσεις αὐτῶν εἶνε ὅπως μυθώδεις καὶ σκοτειναὶ (Römusal Nou-

veaux mélanges asiatiques tom. 1 καὶ Γενική ἱστορία Οὐνβέρου τόμ. 4). Οἱ δὲ ἀρχαιολόγοι ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἱστορίας τῆς Αἰγύπτου δὲν συμφωνοῦσι, διότι οἱ μὲν υποθέτουσιν ὅτι αἱ δυναστεῖαι, ἕς ὁ Μανέθων ἀναφέρει, ἤρξαν διαδοχικῶς καὶ ἀποδίδουσιν εἰς τὴν μοναρχίαν αὐτῶν διάρκειαν ἐπέκεινα τῶν πέντε χιλιάδων ἐτῶν, οἱ δὲ διατείνονται ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἦσαν σύγχρονοι ἐν διαφόροις μέρεσι καὶ οὕτως ἐλάττωσι τὸ χρονικὸν διάστημα 2,700 ἐτῶν (18ε Παγκ. Ἰσ. 9 Οὐνβέρου τόμ. 4. σελ. 147 καὶ Génie de Chateaubriand tom. 1 page 83). Οἱ δὲ ἀνακαλυφθέντες ξωδιακοὶ πίνακες τῶν Ἰνδῶν καὶ Βαβυλωνίων διήγειραν μέγα κρότον, διότι ὤρθην συνέχουν τὴν χρονολογίαν τῆς ἱερᾶς ἱστορίας καθόσον ἀπεδύθη εἰς αὐτοὺς χρονολογία ὑπὲρ τὰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας ἐτῶν. Ἄλλὰ κατὰ τὰς ἀκριβεῖς παρατηρήσεις τοῦ ἀστρονόμου καὶ μαθηματικοῦ Βιολ (1862) οἱ ξωδιακοὶ οὗτοι πίνακες ἐκαρτέθησαν οὐτακόσια περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ (Φιλοσοφικὰ καὶ Μελέται ὑπὸ Νικολίου Τόμ. 4. σελ. 251 Γενική ἱστορία Οὐνβέρου Τόμ. 4. 221). Οὕτως ἀρθεῖσιν τῶν ἐνστάσεων τούτων, οἱ ἀντίπαλοι ἐσχάτως προσεπέθησαν διὰ τῶν εὐρεθέντων ἐν τοῖς στρώμασι τῆς ἐπιπολής τῆς γῆς ἀνθρωπίνων ὀρυκτῶν λειψάνων τὰ καταπίσσωσιν ὅτι ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε 80—100 χιλιάδων (Βύχνης Δύναμις καὶ ὄλη). Ὁ δὲ Κάρολος Δυέλλ, γεωλόγος, ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου του «Ἀρχαιότης τοῦ ἀνθρώπου» ἀποδίδει εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς οὐτακόσια χιλιάδας ἐτῶν!!! Ἄλλ' αἱ προσβολαὶ ἀποκροῦνται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας τῶν ἀμερολήπτων ἐπιστημόνων. Ὁ καθηγητὴς κ. Βίνσελλ, ὅστις κατέχει ἐνδοξὸν θέσιν μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἰδίως ἐν τῇ γεωλογίᾳ, ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως βιβλίον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Συγκριτικὴ γεωλογία» σκοπὸς τοῦ ὁποῦ εἶνε τὰ ἀποδείξῃ πῶς οἱ κόσμοι ἐξειλίσθησαν κατὰ τὴν νεφελοειδῆ θεωρίαν τοῦ Λα-Πλάζ. Ὁ κ. Βίνσελλ ὑπολογίζει ὅτι τὰ μέχρι τοῦδε εὐρεθέντα ἀρχαιότατα λείψανα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε μεταγενέστερα τῆς μεγάλῃς παγετώδους ἐποχῆς, δι' ἧς διήλθεν ἡ ἡμετέρα Γῆ διὰ τεσσάρων μεθόδων. 4.) Ἐπο-

λογίζει την έτησίαν φθοράν του βράχου υπό των υδάτων του καταρράκτου του Νιαγάρα. β') Υπολογίζει την έτησίαν φθοράν του βράχου των καταρρακιών του ποταμού του Αγίου Αντανίου. γ') Υπολογίζει την άπιστοχώρησιν του βράχου της λίμνης προς βορραν του Ριχάρκου. δ') Υπολογίζει την έκτασιν την ένιαύσιον του Δέλτα του Μισισσιπιπύ παρά την πόλιν Ουλεάνην. Κατά τους υπολογισμούς τούτους εύρίσκει, ότι από της παγετώδους εποχής μέχρι σήμερα έχουν παρέλθει 5,200 έτη κατά τον πρώτον τρόπον, 8,208 κατά τον δεύτερον, 5300 έως 7,500 κατά τον τρίτον και 5,000 κατά τον τέταρτον. Ούτως άρα ή Ίερή Βίβλος και ή βίβλος της φύσεως εύρίσκονται συμφωνούσαι και κατά την χρονολογίαν της έμφανίσεως του ανθρώπου επί της Γης.

Έν Οινόη της Μαύρης Θαλάσσης
1889 Αύγουστον 1.

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΑΪΜΑΡΙΑΝΣ
Ίατρος.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Έλεημοσύνη είνε άρετή και πράξις, διά της οποίας δίδει τις εις τον στερούμενον ο έχει ή έξ ου έχει.

Η άρετή της ελεημοσύνης προϋποθέτει την άρετήν της συμπαθείας και της αγάπης. Ο φιλάργυρος δεν έλειε' αλλά και δεν υπάρχει σκληροτέρα, ώμοτέρα, ψυχροτέρα καρδία της καρδίας του φιλαργύρου.

Ο χριστιανισμός, θρησκεία της αγάπης, είνε και θρησκεία της ελεημοσύνης. Δύναται τις μάλιστα ειπειν ότι άνευ αυτού δεν θά ύπηρχεν αυτή.

Αυτός ο Θεός των χριστιανών είνε Θεός του έλέους. Πλάττει τον άνθρωπον εξ αγάπης και ο άνθρωπος τώ αντιτάσσει όχι μόνον άγνωμοσύνην, αλλά και άσέβειαν και έχθραν. Αποστατεί από του νόμου Του, άσεβεί προς τώ θέλημά Του, μυκτηρίζει τον πλάστην Του. Αλλά ο Πλάστης δεν έκδικείται, δεν τιμωρεί, αλλά παραβλέπει και έλειε. Όπως άνηψώση τον άνθρωπον μέχρις Αυτού, κατέρχεται Αυτός μέχρι του ανθρώπου, άποστέλλων εις την γην τον Θεάνθρωπον.

Η ζωή του Ίησοϋ Χριστού ύπήρξε ζωή έ-

λεύος και αγαθοεργίας. Καλούμενος ή αυτόκλητος, έθεράπευε νοσούντας, άνίστα νεκρούς, έχόρταινε πεινώντας, έδίδασκε τους συρρέοντας ν' ακούσωσι τον λόγον Αυτού. Την ελεημοσύνην δέ, ήν ήσκησεν εμπράκτως, έσύστησε θεσμώς. Αναλαβών αυτήν υπό την προστασίαν του, την ανέδειξε καλήν ως Αυτός, σεμνήν ως Αυτός, έξοχον ως Αυτός, θείαν ως Αυτός.

Τους σκληρούς και άνελεήμονας ήπειλησε διά της όργης του πατρός του και της αιώνιου κολάσεως, τους δ' έλεήμονας έμακάρισε και ως όφειλομένην άνταμειβήν έπηγγέλατο αυτοίς ότι και αυτοί έλεηθήσονται ύπ' Αυτού.

Την ελεημοσύνην ο Χριστός κατέστησε και άρετήν εύκολοτάτην, εις πάντας προσιτήν. Έλεεις με έκαιεμύρια' καλόν. Έλεεις με μίαν δραχμήν' όχι όλιγώτερον καλόν, άν τόσον μόνον ήδύνασο να έλεησης. Η πράξις σταθμίζεται ούχι κατά τώ έξω αλλά κατά τώ έσω, ούχι κατά τώ μέγεθος αλλά κατά την προαίρεσιν. Ο Χριστός τώ έδίδαξε διά της άξίας, ήν απέδωκεν εις τον όβολόν της χήρας και εις τώ ποτήριον ύδατος, ύπερ προσφέρει τις, άν μόνον αυτό δύναιται.

Την ελεημοσύνην ο Χριστός έξύψωσε προσέτι και εκάλυψε θελήσας αυτήν ταπεινήν και μετριόφρονα. Έλεημοσύνη προς δόξαν κοινωνικήν, μη προσερχομένη εξ άγνων όλως έλατηρίων, έσον μεγάλη και άν ήνε, δεν εύρίσκει καμμίαν χάριν παρ' Αυτού. Οι άνθρωποι, οι άποβλέποντες εις τώ έξω, είμποροϋν να την άνυμνοϋν και να την αναβιβάζουν μέχρις ουρανοϋ. Ματαιοποιία! Ο Θεός δεν ακούει τίποτε από όλους αυτοός τους ήμους. Μηθενίξει την ύψηλόφρονα ελεημοσύνην' άνυψοί την ταπεινόφρονα ελεημοσύνην. « Προσέχετε δ' έλεγει, την ελεημοσύνην ύμων μη ποιείν εμπροσθεν των ανθρώπων, προς τώ θεαθηναι αὐτοῖς· εἰ δέ μήγε, μισθόν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῆς ελεημοσύνην, μὴ σαλπίσης εμπροσθέν σου, ὥστε οἱ ὑποκριταὶ ποιῶσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς και ἐν ταῖς σύμμοις, ὥπως δοξασθῶσιν ὑπὸ των ανθρώπων. Ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοὺ δὲ ποιῶντος ελεημοσύνην, μὴ γνώτω ή άριστέρα σου τί ποιεί ή δεξιὰ σου, ὥπως ή σου ή ελεημοσύνη

ἐν τῷ κρυπτῷ και ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Διὰ τῆς άφανούς ταύτης έμισκήσεως της ελεημοσύνης και ή άρετή αυτή γίνεται περιφανεστέρα και ο έλεων ήθικῶς αναβιβάζεται ύψηλότερον και ή φιλοτιμία του έλευμένου περιφρουρεΐται και ή μεταξυ άμφοτέρων άγάπη καθίσταται έγκυρδιωτέρα, θερμοτέρα, ποιητικότερα.

Την ελεημοσύνην τέλος ο Ίησοϋς ήθέλησεν, ως την άγάπην, κοινήν προς πάντας, έχθροός και φίλους, άνευ διακρίσεως. « Καί ει αγαπάτε, ειπε, τους αγαπώντας ύμῶς, ποία ύμιν χάρις έστι; και γάρ οι άμαρτωλοί τους αγαπώντας αυτοός αγαπῶσι, και εάν αγαποήτε τους αγαπώντας ήμῶς, ποία ύμιν χάρις έστι; και γάρ οι άμαρτωλοί τώ αυτό ποιούσι, και εάν δανείζετε παρ' ὧν έλπίζετε άπολαβεΐν, ποία ύμιν χάρις έστι; και γάρ οι άμαρτωλοί άμαρτωλοίς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα, πλην αγαπάτε τους έχθροός ύμῶν και αγαθοποιεΐτε και δανείζετε μηδέν άπελπίζοντες και εσται ο μισθός ύμῶν πολός, και έσεσθε υλοί του Υψίστου' ότι αυτοός χρηστός εστίν επί τους άχαριστούς και πονηροός. »

Τί ύπερφυής καρδία ή καρδία του Ίησοϋ! Σήμερον, ύτε ή γλώσσα αυτή λαλει από του ύψους δεκαενnea αιώων, σήμερα ακόμη εις την φωνήν αυτής τώ έγώιστικά του ανθρώπου ένστικτα άναταράσσονται και επαναστατοϋσιν άρνούμενα την άγάπην και την ελεημοσύνην προς τους έχθροός. Και ύμως εκείνος, εν μέσω κοινωνίας φαύλης, κσιπλος μόνος αυτός, συνέλαβε τώ ιδανικόν της τελειότητος, και όχι μόνον τώ εξήγγειλεν, αλλά και τώ έπραγματοποίησεν, εν τῇ πραγματοποιήσει δ' αυτού έθηκε τον χαρακτήρα και τώ γνώρισμα της άξίας του ανθρώπου ειπών προς αυτόν οδεν εΐσαι κξιός μου, άν ούτω δεν πράξῃς. Και μόναι αυτά αι άρεταί, ή άγάπη ή μη ψυχραινομένη προ οδδεμιῶς έχθρας, ή ελεημοσύνη ή θάλπουσα και εκείνον, υστις άν ήδύνατο θά έπιυγε τον έλευόντα, και μόναι αυτά άνθρωποις λογικούς και καρδίας εδθείας είνε ίκανα να πέσωσιν ότι ο κηρυξ και ο ήρωας αυτών δεν ήτο άνθρωπος, ήτο Θεός.

Και ύμως εύρέθησαν οι ειπόντες ότι ο χριστιανισμός είνε ή θρησκεία του φανατισμού

και του μίσους προς τους άλλοδοξούντας. Δυστυχείς άνθρωποι οτινες δεν έγροσίσθησαν εις τώ νάματά του, δεν κατηνυήθησαν υπό του φωτός του, δεν μετερωθήσαν επί των περηγών του! Αλλά Σύ, Σύ προε και ανεξίκακε Ίησοϋ, μη θεής τούτο αυτοός εις άμαρτίαν. Έν τῷ άπίερω έλεει Σου έλέησον αυτοός.

MIX. I. GALLANOS.

Α Α Η Θ Ε Ι Α Ι

Η ενδελχής των φυσικών φαινομένων μελέτη εμπνέει βαθειάν τινα εις ήμῶς έθνημοσύνην προς την υπεράτην Σοφίαν, παν δέ νέον φαινόμενον είνε μία ήτι άπόδειξις της παγκοσμίου άρμονίας.

Η έπιστήμη και ή θρησκεία είνε ήρωμίαι διά θεσμών τώση άδιαφερέτων, υστι ή έπιστήμη δεν είνε δυνατήν ν' άναπνεύθῃ χω. ις τώ κήρη εις ήμῶς μάλλον κατωληπτήν την θρησκείαν. V. COURIN.

Τώ καλόν εν τε τῇ φρόσει και εν τῇ τέχνῃ έχει ως χαρακτήρας την άρμονίαν και την τάξιν, τώ αγαθόν τούτέστι και την αλήθειαν. Αγαπών λοιπόν και αγαροφύειν τώ καλόν εν τοίς έργοις της τέχνης είνε εις έτι τρόπος του τιμῶν και αινείν τον Θεόν, άρχήν του άλλθου, του αγαθού, του καλού, άρχήν πάσης τελειότητος και αδοτηγόν παντός αγαθού. Η τέχνη άγει προς την θρησκείαν. A. PELLISSIER.

Τώ ανθρώπινον μεγαλειώσ σμιζόνται εκ του πλείον Θεωροήμενον και έξεταξήμενον. Αλλ' ο χαρακτήρ του Ίησοϋ Χριστού τωσούτω φαίνεται άγιώτερος, θαυμαστότερος, λατριωτότερος, έπιμελέστερον μελετάται και βαθύτερον γινώσκεται. Ιστορία και ποιήσις οδθεν παράλληλον παρουσιάζουσι ήμῶς.

PHILIPPE CHAFF.

Η ήθική του Εδωγγέλιου δεν είνε τόσον εν τοίς βιβλίαις και τοίς λόγοις, άλλ' είνε προς πάντας και κατ' άνώτατον βαθμόν εν τῷ στανῶ του Χριστού, υστι: είνε βιβλίον ήρωαγμένον εις τους άφθαλμούς, βήμα εύγλωττον και αδόταλον, και εν τῷ αναδεικνύνται και τώ σύνολον και αι έλάχιστα λεπτομέρειαι του ευαγγελικού τόμου... Τώ ιδανικόν κάλλος, ή ιδανική άγάπη, ήν έλάτρευεν ο Πλάτων, ενσαρκώθησαν και έπραγματοποιήθησαν επί του Γαλγοθα. Πάντες ζόμεν εν Χριστώ επί του Σταυρού, ως Αυτός ή εν έκαστω ήμῶν επί της γης. Οι άνθρωποι καθίστανται ούτω προς άλλήλους άδελφοί όφειλοντες ν' αγαπῶσιν άλλήλους ως αγαπά αΐτοής ο Θεός. Η αυτή άγάπη, ή ένδοξα ήμῶς τῷ Θεῷ επί του Σταυρού, ένώνει ήμῶς και προς τους άδελφοός ήμῶν. Εν τούτω έγνώκαμεν την αγα-

πην, ὅτι Ἐκεῖνος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἔθη-
κεν. (Ἰωάννης). ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ.

Ὁμοιωσθεὶς τῷ Θεῷ ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῶν κατὰ τὴν
ἀγαθότητα, ἰδοὺ ἡ ἀληθὴς εὐσεβεία. Ἡ εὐσεβὴς ψυχὴ
εἶνε ἀκρόστιος εἰς τὴν ἐγωσμίαν, τὸ μῖσος καὶ τὴν κα-
κίαν, τὴν χαρακτηρεῖ δὲ ἡ γλυκύτης, ἐπειδὴ προσπα-
θεῖ νὰ ὁμοιωθῆται τῷ Θεῷ, ὅστις εἶνε ἡ ἀπειρος ἀγα-
θότης. Ἰδοὺ πῶς ἡ εὐσεβεία εἶναι ἀληθῶς ἡ μήτηρ
πασῶν τῶν ἀρετῶν. Α. PELLISIER.

(Ἐκ συλλογῆς Π. Γιορογιάννη).

Ο ΕΒΗΓΗΤΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

Οὕτω καλεῖται νέον περιοδικὸν ἐκκλησια-
στικὸν δις τοῦ μηνὸς ἐκδιδόμενον παρὰ τοῦ
ἐν Μασσαλίᾳ ἀρχιμανδρίτου καὶ λεγέως παρὰ
τῆ ἐκεῖ ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆ Κοινότητι κ. Γρη-
γορίου Ζιγαβηνοῦ. Ἔχοντες ὅπ' ὄψει τοὺς
ἤδη ἐκδοθέντας τρεῖς ἀριθμοὺς αὐτοῦ κατῆ-
κον θεωροῦμεν νὰ συστήσωμεν αὐτὸ ὡς ἕξιον
ἀναγνώσεως καὶ ὑποστηρίξεως. Ἐρμηνεία τῶν
Γραφῶν καὶ ἐπιστημονικὴ καὶ φιλοσοφικὴ
συνηγορία ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἠθι-
κῆς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἰδοὺ ἡ βίβη τοῦ Ἐ-
ξ η γ η τ ο ὦ τ ὠ ν Ἱ γ ῖ ω ν Γ ρ α φ ὠ ν.
Προσθέσατε εἰς ταῦτα γλώσσαν ἑλίουσαν, κα-
λογολογικὴν, ἀπηλλαγμένην πάσης σχολαστικώ-
τητος καὶ ἐκφρασίαν ἐύληπτον καὶ σαφῆ καὶ
ἔχετε ἄριστον τὸν Ἐξ η γ η τ ῆ ν. Ἐν τοῖς ση-
μερινοῖς δὲ καιροῖς, καθ' οὓς παρ' ἡμῶν ἐνώ-
πιον νοινωσίας, δι' ἣν αἱ Γραφαὶ εἶνε βιβλίον
ἐσφαρμισμένον, ἐπιστήμονες καὶ τυχόντες κο-
λυβογράμματοι, οἵτινες ἐπίσης οὐδέποτε ἢ ἐπι-
πολαίως τὰς ἀνέγνωσαν, κακολογοῦσι τόσα
κατ' αὐτῶν, ὅ Ἐξ η γ η τ ῆ ν τ ὠ ν Ἱ γ ῖ ω ν
Γ ρ α φ ὠ ν εἶνε κεκλιμένος νὰ ἐκτελέσῃ σπου-
δαίαν ἀποστολήν, εἰς ἣν ὀφείλουσι διὰ τῆς
ὑποστηρίξεώς των νὰ ἐμισχύσωσιν αὐτὸν οἱ
εὐσεβεῖς διακονηταὶ καὶ πάντες οἱ φρο-
νοῦντες ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶνε καὶ ζωὴ αἰ-
ωνία καὶ ψυχὴ ἕκτα τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ
καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας.

Ἡ συνδρομὴ τοῦ Ἐξ η γ η τ ο ὦ τ ὠ ν Ἱ γ ῖ ω ν Γ ρ α φ ὠ ν εἶνε ἀσήμαντος, μόνον φρ.
χρυσᾶ 8, πληρωτέα ἀνὰ 4 καθ' ἑξαμηνίαν. Ἡ
δὲ διεύθυνσις του ἔχει οὕτω :

A la Rédaction du journal grec 'Ο Ἐβηγητής
Rue de la Grande-Armée, N° 28
Marseille

ΑΝΤΙΤΥΠΑ

τοῦ γνωστοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Σκαλεσοῦ-
νη «Θρησκεία καὶ Ἐπιστήμη» εὐρίσκονται ἐν
τῷ Γραφεῖῳ τῆς «Ἀναπλάσεως», ἐπειδὴ τινες
ἀπηνυθύνθησαν πρὸς ἡμᾶς ζητήσαντες τοιαῦτα.
Ἐἰς τοὺς βουλομένους στέλλονται προκαποστελ-
λομένου τοῦ τιμήματός ὁρισθέντος εἰς φράγ.
πέντε (5).

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ὁ κ. Μιχ. J. Γαλανὸς ἀποχωρεῖ ἀπὸ τοῦ
παρόντος μηνὸς τῆς Διευθύνσεως τῆς «Ἀνα-
πλάσεως» παραμένων μόνον ὡς τακτικὸς αὐ-
τῆς συνεργάτης. Ἐπειδὴ δὲ τινες τῶν κκ. ἀν-
ταποκριτῶν καὶ συνδρομητῶν ὀνομαστικῶς
πρὸς αὐτὸν ἐπέγραφον τὰς ἐπιστολάς των ἢ
στελλόμενα χειρόγραφα, ἐν τῷ μέλλοντι ἐξ ἐ-
πιγράφων ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Σύλλογον
ἢ τὴν ἐπιτροπήν τῆς «Ἀναπλάσεως».

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ».

Ὁ κ. Χ. Σ. Δ. ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπέ-
στειλεν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς «Ἀναπλά-
σεως» ἐν ἀντίτυπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθεί-
σης μεθόδου πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ἀρχαίας Ἑλ-
ληρικῆς Γλώσσης.

— Ὁ κ. Ἀθαν. Παπαρηστέπουλος ἐν ἀν-
τίτυπον τοῦ συγγράμματος τοῦ Καρόλου Τσε-
στου «Ἡ Ἑλλὰς τῷ 1887» ἐν ἑλληνικῇ μετα-
φράσει.

— Οἱ ἐν Πάτρεισι ἐκδοταὶ κκ. Μέρμηρης καὶ
Γαρουφαλῆς ἐν ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐκ-
δοθέντος ποιηματίου «Ἔργα τῆς Φύσεως» ὑπὸ
Κ. Καρατζίνα.

— Ὁ κ. Ἀνέστης Κωνσταντινίδης ἐν ἀντί-
τυπου τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος ποιήματος
τοῦ Γαλάνη «Ἡροδότου τεμάχια κατ' ἐκλο-
γὴν».

ΑΛΛΗΘΟΓΡΑΦΙΑ

Σ. Πιτσ. Κέρκ. διατριβὴ σας ἐλήφθη ὑποβληθείσα
εἰς ἐπιτροπήν. Γ. Ἐξαποφ. Κ' πολιν' ἐγράφα-
μεν. — Ἰάκ. Κορ. καὶ Ἄγ. Σταμπ. Κων' πολιν' ἐνεγρά-
φητε φέλλα ἐστελλόμεν' ἐγράφαμεν συνδρομὰς ἀπ'
εὐθείας ταμίαν «Ἀναπλάσεως». — Ἄλ. Γεωρ. Μαγνησ'
ἐνεγράφαμεν μετὰ τῶν ἄλλων φέλλα ἐστελλόμεν. —
Ἰεροδ. Κ. Ζαλ. Ἰωάν. χρήματα ἐλάβομεν συνεμορφά-
θημεν. — Γρ. Γιοβ. Κέρκ. Κ. Φερ. Κεφαλ. συνδρομὴ
σας ἐλήφθη. — Ἰω. Φόστρ. Μηλ. Βάλ. συνεμορφά-
θημεν. — Εὐδ. Μαγισφ. Τρίν. ἐπιστολή σας καὶ χρή-
ματα ἐλήφθησαν. — Δ. Ζαχ. Θεσσαλον. φέλλα ἐστελ-
λαμεν.

Τέποις Α. Κολλαρόκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου
— Κάτωθεν τοῦ Δημαρχείου. —